ВАЗОРАТИ ТАНДУРУСТӢ ВА ҲИФЗИ ИҶТИМОИИ АҲОЛИИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

БАРНОМАИ МИЛЛИИ КОММУНИКАТСИОНИИ 1000 РӮЗИ АВВАЛИ ҲАЁТИ КӮДАК ДАР ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН БАРОИ СОЛҲОИ 2020-2024

Душанбе 2020

ВАЗОРАТИ ТАНДУРУСТӢ ВА ҲИФЗИ ИҶТИМОИИ АҲОЛИИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

БАРНОМАИ МИЛЛИИ КОММУНИКАТСИОНИИ 1000 РӮЗИ АВВАЛИ ҲАЁТИ КӮДАК ДАР ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН БАРОИ СОЛҲОИ 2020-2024

Душанбе 2020

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон
ҚАРОР
Правительство Республики Таджикистан
ПОСТАНОВЛЕНИЕ

аз 27 майи соли 2020 № 292

ш. Душанбе

Дар бораи Барномаи миллии коммуникатсионии 1000 рӯзи аввали ҳаёти кӯдак дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2024

Мутобиқи моддаи 16 Қонуни конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон» Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қ а р о р м е к у н а д:

1. Барномаи миллии коммуникатсионии 1000 рӯзи аввали ҳаёти кӯдак дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2024 ва нақшаи амалисозии он тасдиқ карда шаванд (замимаҳои 1 ва 2).

2. Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон:

- ҳамоҳангсози иҷрои Барномаи миллии коммуникатсионии 1000 рӯзи аввали ҳаёти кӯдак дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2024 муайян карда шавад;

- якҷо бо вазорату идораҳои дахлдор дар доираи маблағҳои пешбинишудаи буҷетӣ, инчунин аз ҳисоби дигар манбаъҳое, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст ва бо ҷалби шарикони рушд ҷиҳати амалисозии барномаи мазкур тадбирҳои зарурӣ андешад.

3. Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳар сол то 20 декабр оид ба амалисозии барномаи мазкур ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳисобот манзур намояд.

ДАСТГОҲИ ИҶРОИЯИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН * РАЁСАТИ КОРГУЗОРӢ ВА НАЗОРАТ

Раиси
Ҳукумати Ҷумҳурии
Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон

Замимаи 1

ба қарори Ҳукумати
Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 27 майи соли 2020, №292

Барномаи миллии коммуникатсионии 1000 рӯзи аввали ҳаёти кӯдак дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2024

1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

§1. Заминаи таҳияи Барнома

1. Барномаи миллии коммуникатсионии 1000 рӯзи аввали ҳаёти кӯдак дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2024 (минбаъд - Барнома) санаде мебошад, ки тағйироти меъёрҳои иҷтимоӣ ва рафториро нисбати рушди кӯдакони синни то 2-сола дар Тоҷикистон муайян мекунад.

2. Барномаи мазкур бо ташаббуси Ҳаракати умумиҷаҳонӣ оид ба беҳтаркунии сифати ғизо дар Тоҷикистон (SUN) бо мақсади ноил шудан ба Ҳадафҳои Рушди Устувор (ҳадафҳои 2 (тандурустӣ) ва 6 (таъмини амнияти озуқаворӣ ва ғизо), инчунин паст кардани тамоми нишондиҳандаҳои ғизои нокифоя ё нодуруст дар Тоҷикистон таҳия гардидааст.

3. Барномаи мазкур ба таври возеҳ роҳҳои техникиеро тавсиф медиҳад, ки тавассути онҳо бар зидди ақибмонии қадкашӣ дар байни кӯдакон мубориза бурдан мумкин аст. Барномаи зикргардида ба ҷанбаҳои рафторӣ ё аниқтараш ба шахсоне равона мегардад, ки бояд тарзҳои рафтории худро барои коҳиш додани нишондиҳандаҳои ақибмонии қадкашӣ тағйир диҳанд.

4. Ин Барнома муносибатро оид ба тағйир додани рафтори одамон (роҳбарон ва кормандони муассисаҳои тиббӣ, ҷомеаҳо ва оилаҳо) дар тамоми сатҳҳо муаррифӣ менамояд. Таваҷҷӯҳ ба тағйир додани рафтор барои тезонидани натиҷаҳо равона шудааст. Шаҳрвандон бояд нишондиҳандаҳои хизматрасониҳои босифатро, ки барои дастгирии онҳо пешбинӣ шудаанд, истифода баранд. Муносибати дуруст ва саривақтии ин шахсон метавонад ба солимии фарзандон замина гузорад.

5. Ҳангоми таҳияи Барнома дар баробари санадҳои меъёрии ҳуқуқии дахлдор муқаррароти зерин, аз қабили Нишондиҳандаҳои ҷаҳонии ғизо барои соли 2025 (Созмони Умумиҷаҳонии Тандурустӣ), Силсилаи шарҳҳои мухтасар оид ба сиёсат ва стратегия, инчунин Стратегия оид

ба ғизо ва фаъолияти ҷисмонӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2015-2024 низ ба асос гирифта шудааст.

§2. Ақибмонии қадкашии кӯдакон дар Тоҷикистон

6. Ҷумҳурии Тоҷикистон дорои нишондиҳандаҳои баланди қадпастии кӯдакон дар ҳудуди Аврупо ва Осиёи Марказӣ мебошад. Тибқи маълумоти Таҳқиқоти тиббӣ-демографӣ аз соли 2017, 18 фоизи кӯдакони аз 0 то 59-моҳа дар Тоҷикистон ба қадпастӣ дучоранд. Ҳиссаи зиёдтарин ба минтақаҳои деҳот, хусусан дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилояти Хатлон ва шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ рост меояд. Қадпастӣ метавонад ба фаъолияти мағзи сари кӯдак, саломатии вай, рушди узвҳо, низоми масуният, қобилияти азхудкунӣ ва натиҷаи хониш таъсири манфӣ расонад, ки ин дар оянда боиси маҳдуд шудани маҳсулнокӣ ва қобилияти худи кӯдакон мегардад.

7. Ҳазор рӯз аз лаҳзаи ҳомиладоршавӣ то ба 2-солагӣ расидани кӯдак давраи муҳимтарин барои расонидани таъсири мусбӣ ба рушди зеҳнӣ ва ҷисмонии он мебошад.

8. Тибқи унсурҳои нигоҳбини ғамхорона солимии боқувват, ғизои хуб, нигоҳубини ғамхорона, бехатарӣ, омӯзишу ҳавасмандгардонии барвақтӣ, ки дар ҳазор рӯзи аввали ҳаёт ба кӯдак дода мешавад, метавонад барои муайян кардани ояндаи он кумак расонад.

9. Дар ҳоле ки ҳар яке аз ин унсурҳо дар алоҳидагӣ барои пурра қонеъ сохтани ниёзҳои кӯдак кофӣ нест, таваҷҷӯҳи махсус ба ғизои кӯдак дар ҳазор рӯзи аввали ҳаёт, шурӯъ аз лаҳзаи ҳомиладорӣ метавонад таҳаввулоти дарозмуҳлати иҷтимоиву иқтисодиро ба амал орад.

10. Кӯдакони дорои хуби инкишофи ақлонӣ ва ҷисмонӣ имконияти бештар доранд. Онҳо бо ҳифз кардани саломатӣ умри дарозтар мебинанд, дар мактаб беҳтар таҳсил мекунанд ва шахсони пурмаҳсултар гардида, дорои қобилияти хуб барои мутобиқшавӣ ба ҳаёти қадрас ба воя мерасанд.

11. Сармоягузорӣ дар ғизо ҳамчунин яке аз муассиртарин ва сарфакортарин тадбирҳо дар ҳазор рӯзи аввал ба ҳисоб меравад. Аз рӯи арзёбии Бонки Ҷаҳонӣ ҳар як доллари америкоии сармоягузорӣ барои коҳиш додани сатҳи ақибмонии қадкашӣ метавонад дар давраи пешомади дарозмуҳлат 18 доллари америкоӣ фоида оварад. Аммо агар ин равзанаи имконият сари вақт истифода нашавад, онро бозпас гардонидан ғайриимкон аст.

§3. Омилҳои иҷтимоӣ ва рафтории ақибмонии қадкашӣ

12. Новобаста аз маҳдудияти иттилооти рафторӣ дар Тоҷикистон, ба шарте ки агар мавҷуд бошад, таҳқиқот ва кор дар маҳалхо дар умум аз сатҳи зарурии огоҳии аҳолӣ оид ба норасоии ғизо (таносуби вазн нисбат ба синну сол) шаҳодат медиҳад. Аз ҷониби дигар кормандони тиб, аҳолии маҳаллӣ ва оилаҳо оид ба қадпастӣ (таносуби қад нисбати синну сол) ва нишондиҳандаҳои он вобаста ба ғизои хуб ва рушди зеҳнӣ дорои огоҳии сатҳи паст мебошанд. Хулосаҳое, ки мардум аз ин нуқтаи назар дар сатҳҳои гуногун қабул мекунанд, ба гумон, ки ба натиҷаҳои дилхоҳи алоқаманд ба ғизо оварда мерасонанд.

13. Кормандони тандурустӣ, ҷомеа ва оилаҳо хулосаҳои худро дар асоси бисёр омилҳои дохилӣ ва берунӣ қабул мекунанд. Омилҳои беруна - чунин масъалаҳо, аз қабили вазъ, меъёрҳои иҷтимоӣ, шароит ва муҳит мебошанд, дар ҳоле ки ҳамчун омилҳои дохилӣ - дониш, дастурҳо ва эътиқодҳоро дар бар мегиранд. Барои тағйир додани рафтори одамони алоҳида, ба се ҷиҳат таъсир расонидан муҳим аст:

- ба муҳити онҳо (омилҳои беруна);
- ба идроки онҳо (дастурҳо);
- ба зеҳни онҳо (дониш).

14. Таъсир расонидан ба рафтори миёнамуҳлат ва дарозмуҳлат, ки сатҳи ақибмонии қадкаширо аз ҳама бештар ба таври мулоҳизакорона, таъсирбахш ва самаранок коҳиш медиҳад.

2. МАҚСАД ВА ВАЗИФАҲОИ БАРНОМА

15. Барномаи мазкур ҷиҳати ноилшавӣ ба ҳадафҳои мушаххаси Асамблеяи тандурустии ҷаҳонӣ барои коҳиш додани шумораи кӯдакони то 5-сола, ки ба ақибмонии қадкашӣ мубталоанд, ба 40 фоиз то соли 2025 ва мақсаду стратегияҳои Ҳаракати умумиҷаҳонӣ оид ба беҳтаркунии сифати ғизо дар Тоҷикистон (SUN) вобаста ба коҳишдиҳии сатҳи ақибмонии қадпастӣ ба 17 фоиз то охири соли 2024 мусоидат менамояд.

16. Ба туфайли корҳое, ки тайи солҳои зиёд дар Тоҷикистон анҷом дода мешаванд, норасоиҳо дар дониши шахсоне, ки ба нигоҳубин машғуланд, монеаҳои азим барои тағйироти рафторӣ дар самти ақибмонии қадкашӣ ба ҳисоб намераванд. Шахсоне, ки ба нигоҳубин машғуланд (модарон, падарон ва бибиву бобоҳо), ба фароҳам овардани нигоҳубини беҳтарин барои кӯдакони хурдсоли худ бениҳоят шавқманданд. Дар бисёр ҳолатҳо муносибатҳо ва эътиқодҳои шахсоне, ки ба нигоҳубин машғуланд, ба ғояҳои нав, аз қабили ғизоҳои нав

барои қадкашӣ ва инкишофи кӯдак, дастурамали нави хӯрокпазӣ ва моделҳои гуногуни нигоҳубини кӯдак мувофиқ кунонида мешаванд.

17. Инак, дар маҷмӯъ сатҳи муҳими ноогоҳӣ оид ба қадпастӣ мушоҳида гардида, зарурати бартараф кардани камбудиҳо вобаста ба дониш оид ба амалҳо ва тарзҳои рафторӣ, ки ақибмонии қадкаширо мусоидат менамоянд, ба вуҷуд омадааст. Бо вуҷуди ин, ҷанбаҳое, ки бо нарасидани дониш ва дастуру пешниҳодҳои нодуруст марбутанд, барои тағйирот дар Тоҷикистон на он қадар монеаҳои назаррас шуда метавонанд.

18. Чунин шароите фароҳам овардан лозим аст, ки барои беҳтар кардани муҳити модар кумак расонад ва ӯ ҳуқуқу имконияти бештар ҷиҳати тағйир додани тарзҳои рафтории худ дошта бошад. Шароитҳое, ки малакаву эътиқоди ӯро ба нуфузи шахсӣ мустаҳкам намуда, дастрасиашро ба хизматрасониҳо, одамон ва ақидаҳои нав тавсеа медиҳанд. Чунин муҳит метавонад ба рафтори ӯ таъсири беҳтар расонида, ҳамзамон ба рафтори аъзои оилаи ӯ ва ҷомеае, ки барои нигоҳубини тифли ӯ ҷалб гардидаанд, таъсири назаррас дошта бошад.

19. Дар асли худ, ин вазифаҳо барои баланд бардоштани қобилияти модар ҷиҳати қабул кардани хулосаи дурусту беҳтар, ки дар ҳар марҳилаи ин раванд мададрасон бошанд, равона шудаанд. Ба ибораи дигар, ҳангоми таҳияи тадбирҳо, дар ҳар як зинаи раванди мазкур бояд барои баланд бардоштани қобилияти модар оид ба интихоби боз ҳам дуруст ва таъмини муҳити ба интихоби ӯ мусоидаткунанда диққат ҷалб карда шавад.

20. Вазифаҳои Барнома расидан ба даҳ натиҷаҳои рафторӣ мебошад. Дар ҳолати оқилона бархӯрд кардан, ин намунаҳои афзалиятноки рафторҳои илман исботшуда метавонанд барои коҳишёбии натиҷаҳои ақибмонии қадкашии кӯдакон дар давраи ҳазор рӯзи аввал таъсири назаррас расонанд. Намунаҳои афзалиятноки рафтор инҳоянд:

- занони ҳомиладор ва модарони ширмакон маҳсулоти дорои микроэлементҳои ғизоии гуногунро тибқи дастурамалҳои Созмони Умумиҷаҳонии Тандурустӣ истеъмол менамоянд;
- занони ҳомиладор ва модарони ширмакон бахусус дар семоҳаи охири ҳомиладорӣ истироҳат мекунанд;
- модарони ҳомиладор тайи давраи тотаваллудӣ на камтар аз 8 маротиба ба марказҳои солимӣ (солимии репродуктивӣ) муроҷиат намуда, 3 маротиба аз муоинаи баъд аз таваллудӣ шурӯъ аз семоҳаи якуми ҳомиладорӣ ва тайи 6 ҳафтаи пас аз таваллуд мегузаранд;
- модарон синамаконии аввалро дар давоми 1 соат шурӯъ карда, дар давоми 6 моҳ синамаконии холис ва тайи ду сол синамакониро идома медиҳанд;

- модарон нигоҳубини ғамхорона ва пурра, хусусан «тарзи кенгуру» ва «тамоси бадан»-ро дар 24 соати аввал ва тайи моҳи аввали ҳаёт истифода мебаранд;

- кормандони тиб, модарон ва шахсони нигоҳубинкунанда дар давраҳои ҳассоси вақт дастони худро бо собун мешӯянд;

- кӯдакони то 2-сола тибқи Барномаи миллии иммунопрофилактика пурра эмгузаронӣ карда мешаванд;

- кӯдакони 6-24-моҳа изофаҳои ғизоиро бо микроэлементҳои ғизодори зарурӣ, аз ҷумла руҳ тибқи тавсияҳои Созмони Умумиҷаҳонии Тандурустӣ истеъмол менамоянд;

- кӯдакони 6-24-моҳа сари вақт тановул карда, ғизои иловагии босифат ва кофӣ мехӯранд;

- модарон ва кормандони тиббӣ вазъиятро танзим карда, бемориҳои асосии синни кӯдаконаро, аз қабили бемориҳои шадиди кӯдакона, илтиҳоби шуш, дарунравӣ ва гелминтҳо ба таври самаранок табобат мекунанд.

3. ПАНҶ ҶИҲАТИ АСОСИИ ИМКОНИЯТҲО БАРОИ ТАҒЙИРОТ

§1. Муқаррароти асосии имкониятҳо барои тағйирот

21. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон интихоби хизматрасониҳо оид ба нигоҳубини кӯдак дар хонаву ошпазхонаҳо, дар боғҳои оилавию майдончаҳои тиҷоратӣ, дар марказҳои тиббӣ ва дигар лаҳзаҳои муҳим дар тӯли тамоми ҳаёти кӯдак ва роҳҳои инкишофи ӯ амалӣ карда мешавад.

22. Чунин стратегияҳои тағйирот марбут ба ҳифзи саломатии кӯдакон, ғизо ва беҳдошти онҳо дар ҳолате самаранок ҳисобида мешаванд, ки онҳо дар шароити табиӣ фароҳам оварда шуда, дар он модарон ва шахсони нигоҳубинкунанда ба фоидаи кӯдакони худ хулоса қабул мекунанд.

23. Таҳлили гузаронидашудаи меъёрҳои иҷтимоӣ ва рафторӣ панҷ лаҳзаи танқидии муҳимро барои модару кӯдак дар ҳазор рӯзи аввали ҳаёти кӯдак муайян намуд. Ин панҷ лаҳза аз нуқтаи назари имконият барои тағйирот, чи тавре ки онҳо самти табиӣ ё инкишофи муттаҳидшавии модарону фарзандони онҳоро инъикос менамоянд, ниҳоят муҳим ҳисобида мешаванд.

24. Панҷ лаҳзаҳои асосӣ барои тағйирот ва муҳимияти махсуси онҳо дар давоми ҳазор рӯзи аввал ба таври зайл ифода мегарданд:

- изофаи ғизоии микронутриентҳо барои модарон;
- истироҳат;
- ташрифҳои тотаваллудӣ;
- идоракунӣ ва табобати бемориҳои сироятии асосӣ;
- нигоҳубини масъулиятнок;
- шурӯи синамаконии пурра;
- об, санитария ва беҳдоштӣ;
- эмгузаронӣ;
- изофаи ғизоии микронутриентҳо барои кӯдакон;
- ғизои иловагӣ.

§2. Ҳомиладорӣ

25. Ҳомиладорӣ барои рушди пурравнақи кӯдак замина мегузорад. Дар ин ҳолат саломативу беҳбудии модар, донишу малака ва ғамхорӣ нисбати ӯ муҳим мебошад.

26. Ҳомиладорӣ лаҳзае мебошад, ки модар бо низоми тандурустӣ робита барқарор менамояд. Ин лаҳза имконияти ба миён омадани муносибатҳои мусбат байни модарон ва кормандони тиббиро ба вуҷуд меоварад, ки муроҷиат кардан ба муассисаҳои тиббӣ тадриҷан ба одат табдил мегардад.

27. Занон ва оилаҳои онҳо мехоҳанд, ки ҳомиладорӣ ба некӣ анҷом ёфта, ҳамчунин хоҳони гузариши мусбат ва умедвор ба модаршавӣ мебошанд. Хизматрасонии босифат оид ба ҳифзи модаршавӣ метавонад бо дар назар доштани омили қобилияти анҷом додани ташрифҳои тотаваллудӣ барои ноил шудан ба ин мақсадҳо боздид карда шавад.

28. Дар давраи ҳомиладорӣ намудҳои афзалиятноки рафториро истеъмоли изофаҳои микронутриентҳои ғизо барои модарон, истироҳат ва ташрифи тотаваллудӣ ташкил медиҳанд.

29. Дар давраи ҳомиладорӣ монеаҳо ва имконоте ҷой доранд, ки метавонанд ба модарону кӯдакон таъсири манфӣ расонанд. Монеаҳо ва имконотҳо инҳоянд:

- изофаҳои микронутриентҳои ғизо ба тамоми занон ба таври ройгон таъмин карда намешаванд. Набудани иртибот ва фаҳмиш дар бораи мақсад, таъсири иловагӣ ва вояи онҳо;

- танҳо 64 фоизи занон 4 маротиба ё бештар барои ташрифи машварати тотаваллудӣ муроҷиат менамоянд. Фақат нисфи онҳо бори аввал дар доираи семоҳаи якум барои машварати занона муроҷиат менамоянд. Бисёр занон барои саришта кардани хароҷоти бисёркарата вобаста ба шумораи зиёди муроҷиатҳо ба марказҳои саломатӣ (солимии репродуктивӣ), ки на ҳама вақт эҳтиёҷ ба онҳо доранд, кушиши зиёд ба харҷ медиҳанд.

30. Дар давраи ҳомиладорӣ омилҳои муҳими таъсиррасонӣ ба қобилияти модарон оид ба хулосабарорӣ мавҷуд аст. Омилҳои таъсирасонӣ инҳоянд:

- шахси асосии амалкунанда: модар бояд 4 маротиба то таваллуд ба марказҳои саломатӣ муроҷиат намояд, бори аввал дар семоҳаи якум ба марказҳои саломатӣ ташриф ба амал оварад, изофаҳои микронутриентҳоро дар муддати давраи ҳомиладорӣ ва ширмаконӣ истеъмол намояд, дар ҷараёни ҳомиладорӣ, хусусан дар семоҳаи охир ва 6 моҳи аввали пас аз таваллуд иҷрои корҳои хонагии сабукро интихоб намояд;

- шахсони ёрирасон: корманди тиббӣ бояд изофаҳои микронутриентҳоро ба тамоми занони ҳомиладор ва модарони ширмакон пешниҳод намояд, бо модарони бори якум таваллудкарда вақти иловагии бештар гузаронад, ба занони ҳомиладор ва оилаҳои онҳо дар бораи манфиат ва таҷрибаи синамаконӣ машварат диҳад, қайди назоратӣ оид ба ҳар як ташрифи марказҳои саломатиро пайгирӣ намояд;

- шахсони ёрирасон: дигар модарон ва аъзои ҷомеа бояд истироҳатро ҳамчун рафтори муҳим ба фоидаи кӯдакони солим, ки ғизои мукаммал доранд, эътироф ва дастгирӣ намоянд.

§3 Ҳафтаи аввали ҳаёт (то 7 рӯз)

31. Ҳафтаи аввали ҳаёт аз ҷиҳати фавти навзодон давраи хавфнок аст. Аксар занони тоҷик дар муассисаи тандурустӣ таваллуд мекунанд ва танҳо чанд рӯз дар он ҷо мемонанд, ки ин барои расонидани дастгирӣ ба модар, хусусан ба онҳое, ки бори аввал модар мешаванд, инчунин ба падар барои гирифтани ҷавоб ба саволҳо оид ба таъсир расонидан ба рафтори барои рушди солимии навзод мусоид, масалан, зудтар шурӯъ намудани синамаконии холис ва нигоҳубини «тарзи кенгуру» муҳим мебошад.

32. Беморхонаҳо бо муносибатҳои хайрхоҳона нисбати навзодон дар саросари олам таъсири ниҳоят калонро на танҳо дар соҳаи паст кардани сатҳи ақибмонии қадкашӣ, балки дар коҳишёбии нишондодҳои фавти тотаваллудӣ ва пас аз таваллудӣ мерасонанд.

33. Коэффитсиенти баланди бачазоӣ дар таваллудхонаҳо дар Тоҷикистон имконияти олиро барои боз ҳам истифодаи васеи усулҳои идоракунии якҷояи бемориҳои синнусоли кӯдакона ва муносибатҳои некбинона нисбати кӯдакони шуъбаҳои таваллуд фароҳам меоварад.

34. Таъмини шароити санитарию беҳдоштии тоза дар шуъбаҳои таваллуд, оғози синамаконии холис аз ҷониби модарон дар давоми соати аввали пас аз таваллуд ва истифодаи таҷрибаи нигоҳубини «тарзи кенгуру» дар давоми муҳлати дар шуъба қарордошта барои расонидани таъсири назаррас ҷиҳати паст кардани нишондиҳандаҳои фавти тотаваллудӣ ва ақибмонии қадкашӣ дар ҳафтаи аввали ҳаёт ниҳоят муҳим мебошанд. Модароне, ки аз муассисаҳои тиббӣ бо доштани таҷрибаи ғании синамаконии холис хориҷ мешаванд, бо эҳтимоли бештар ин таҷрибаро ҳамчун меъёр идома медиҳанд.

35. Дар давраи ҳафтаи аввали ҳаёти кӯдак нигоҳубини ғамхоронаи «тарзи кенгуру» ва «тамоси бадан» дарҳол пас аз таваллуд, синамаконӣ дар давоми соати аввал, табобати бемориҳои асосӣ ва шустани дастон бо собун муҳим аст.

36. Дар давраи ҳафтаи аввали ҳаёти кӯдак монеаҳо ва имконоте ҷой доранд, ки ба модару кӯдак таъсири манфӣ мерасонанд ва ин монеаҳо ва имкониятҳо бояд бартараф карда шаванд. Аз ҷумла:

- кормандони тиббӣ протоколҳои нигоҳубини саломатии кӯдакро бояд риоя кунанд;

- 22 фоизи модарон дар ҳафтаи аввали пас аз таваллуд ҳангоми синамаконӣ бояд дастгирӣ ёбанд;

- бисёр сабабҳои фавти навзодон ба сифати пасти нигоҳубини тахассусӣ ҳангоми таваллуд алоқаманданд. Бинобар ин, одитарин шароит, аз қабили дармонҳои асосӣ, доруворӣи тиббӣ, таҷҳизот, ваксинаҳо, об ва шароити санитарию беҳдоштӣ бояд мавҷуд бошад;

- шароити бади санитарию беҳдоштӣ ва таҷриба дар муассисаҳои тиббӣ бо фавти навзодон ва беморшавии онҳо алоқаманд мебошад. Бинобар ин, дастҳоро бо собун шӯстан лозим аст ва обу собун ҳама вақт бояд дастрас бошад.

37. Дар давраи ҳафтаи аввали ҳаёти кӯдак омилҳои муҳими таъсирасон мавҷуд аст, ки ба қобилияти хулосабарории модарон ва инчунин меъёрҳои мусоиди иҷтимоӣ таъсир мерасонанд. Омилҳои муҳими таъсирасон инҳоянд:

- шахси асосии амалкунанда: модар бояд истифодаи фаврии амалияи нигоҳубини «тарзи кенгуру»-ро истифода намояд, синамакониро дар давоми соати аввал ва минбаъд мувофиқи талаботи кӯдак таъмин кунад, тавсияҳо оид ба синамаконии холис

то 6 моҳ ва донистани ҷои муроҷиат барои дастгириро дарк намояд;

- шахсони ёрирасон: модаршӯй ва падар бояд барои дастгирӣ ва маслиҳатдиҳӣ оид ба масъалаҳои синамаконӣ бо диққат гӯш андозанд, аҳамияти синамаконии холисро дарк намоянд, малакаҳои дастгирии синамаконии холисро рушд диҳанд. Падарон низ таҷрибаи нигоҳубини «тарзи кенгуру» ва «тамоси бадан»-ро истифода кунанд;

- шахсони ёрирасон: корманди тиббӣ ҷиҳати риояи гигиенаи шахсӣ бояд дастҳояшро бо собун ва об дар лаҳзаҳои муҳим шӯяд, нигоҳубини «тамоси бадан»-ро тавассути гузоштани навзод ба қафаси синаи модар ба муддати як соат дастгирӣ намояд, чи тавр бартараф кардани мушкилоти маъмулиро маслиҳат диҳад, ҳадди ақал як маротиба дар ҳудуди 48 соат баъд аз рухсатии беморхона ба хона ташриф оварад, ба якҷо будани модарон ва тифлони онҳо имкон фароҳам оварад, таҷрибаи якҷо будани модару кӯдакро дар як ҳуҷра тайи як шабонарӯз истифода намояд ва аз истифодаи усулҳои идоракунии якҷояи бемориҳои синни кӯдакона огоҳӣ пайдо кунад.

§4. Чил рӯзи аввали ҳаёти кӯдак (8-40 рӯз)

38. Ташрифи муассисаҳои тиббӣ барои нигоҳубини пас аз таваллудӣ воситаи муҳими беҳтарсозии натиҷаҳои ҳолати саломатӣ дар моҳи аввали ҳаёт ба ҳисоб рафта, вале бештари оилаҳо чунин ташрифҳоро ба ҷо намеоваранд, бинобар ин имконияти истифодабарии афзалиятҳоро бо мурури замон аз даст раҳо мекунанд. Муносибати анъанавӣ нисбати таҷрибаи мушоҳидаҳои пас аз таваллудӣ хеле заиф буда, аз имконияти оилаҳо барои ҷуброни хароҷоти воқеӣ ва пинҳонӣ, ки ба муроҷиатҳои ҳармоҳа алоқаманданд, вобастагӣ дорад. Вазифаи стратегии марҳилаи мазкур иборат аз пайдо намудани роҳҳои коҳишёбии масофаи байни хона ва муассисаи тиббӣ буда, ҳарчи фаъолтар барои расонидани кумак оид ба нигоҳубин дар заминаи ҷомеа такя карда, муҳиммияти фаҳмиши таҷрибаи рафтани пас аз таваллудиро мустаҳкам менамояд.

39. Шабакаи бақуввати дастгирӣ аз ҷониби ҷомеа ва хадамоти тандурустӣ ба модарон барои барқарор намудани қувва имконият дода, дониш, малака ва бовариро дар нақши нави худ ва вазифаҳои нав ба даст меоварад. Бо мурури замон, шабакаҳо ва гурӯҳҳои таъсисёфтаи дастгирии модарон дар ин давра метавонанд ҳамчун захираи пурарзиш барои расонидани кумак дар зинаҳои мухталифи рушди кӯдак хизмат кунанд.

40. Дар давраи чил рӯзи аввали ҳаёти кӯдак намунаҳои афзалиятноки рафторӣ ташрифи машварат вобаста ба нигоҳубини пас аз таваллудӣ,

синамаконии холис, истироҳат ва изофаҳои микронутриентӣ ба шумор мераванд.

41. Дар давраи чил рӯзи аввали ҳаёти кӯдак монеаҳо ва имконоте ҷой доранд, ки метавонанд ба модару кӯдак таъсири манфӣ расонанд. Чунин монеаҳо ва имконот мавҷуданд:

- робитаҳои қавӣ дар байни аҳолӣ нишонаи идома додани чорабиниҳо оид ба кор бо модарон пас аз таваллуди кӯдак дар бисёр самтҳо мебошад. Ин кор на ҳама вақт манфиатнок аст;

- сатҳи синамаконии холис пас аз моҳи аввал тақрибан 30 фоиз паст шудааст. Таҷрибаҳои анъанавии нигоҳубин нисбати навзод дар муддати 40 рӯз метавонанд синамаконии холисро халалдор намоянд;

- чилла барои модар имконияти истироҳат кардан, ғизои сифатнок, наздикшавӣ ба кӯдак ва аз худ кардани малакаҳои синамаконии холисро фароҳам меоварад.

42. Дар давраи чил рӯзи аввали ҳаёти кӯдак омилҳои муҳими таъсиррасонӣ мавҷуд аст, ки ба қобилияти хулосабарории модарон, инчунин меъёрҳои мусоиди иҷтимоӣ таъсир мерасонанд. Чунин омилҳои муҳими таъсирасонӣ мавҷуданд:

- шахси асосии амалкунанда: модар бояд синамаконии холисро ба кор барад, истеъмоли изофаҳои микронутриентҳоро идома диҳад, ҳангоми хоби кӯдак истироҳат кунад, 3 маротиба ба муассисаи пас аз таваллудӣ муроҷиат намояд, дар кори шабакаи мушовирон/мураббиёни баробарҳуқуқ ва фаъолони маҳаллӣ барои дастгирии синамаконӣ иштирок намояд;

- шахсони ёрирасон: модаршӯй ва падар бояд дастгирӣ ва маслиҳатдиҳиро нисбати синамаконӣ эҳсос карда, дарк намоянд, ки синамаконии холис маънои хӯрондани беоб ё дигар моеъ дар муддати 6 моҳ мебошад, аз модарон барои истироҳат ва истеъмоли изофаҳои микронутриентҳо дастгирӣ ба амал оварда шавад, барои мусоидати модарон дар синамаконии холис нақши ёрирасонро бозидан лозим аст;

- шахсони ёрирасон: корманди тиббӣ нигоҳубини минбаъдаи пас аз таваллудиро дар хона бояд дар доираи 48 соат, ҳафтаи аввал ва дар байни ҳафтаҳои 4 ва 6 анҷом диҳад, машварати аввалия ва дастгириро оид ба масъалаҳои синамаконӣ пешниҳод менамояд, ба гурӯҳҳои маҳаллии дастгирии синамаконӣ мусоидат мекунад, тадриҷан уҳдадориҳоро оид ба нигоҳубини пас аз таваллудӣ ба корманди тиббии маҳаллӣ вогузор месозад;

- шахсони ёрирасон: модарони дигар бояд ба сифати мураббиёни баробарҳуқуқ оид ба синамаконии холис иштирок намоянд, аз

болои гурӯҳҳои маҳаллӣ оид ба нигоҳубини пас аз таваллудӣ ба сифати ихтиёриёни музднок назорат ва роҳбарӣ намоянд.

§5. Шаш моҳи аввали ҳаёти кӯдак (1-6 моҳ)

43. Модар дар қатори дигар уҳдадориҳои сершумор, бояд аз кӯдаки навзод ғамхорӣ ба амал оварад. Дар сурати афзоиши сарбории корӣ ва ҳудуди изофии таъсирот, ба модарон дар ин давра дастгирии изофӣ барои нигоҳ доштани рафтори мусбат, ки дар моҳи аввали ҳаёти кӯдаки навзоди худ ба вуҷуд омадааст, лозим мебошад.

44. То ин вақт мурочиатҳои муассисаҳои тиббӣ барои муоинаи пас аз таваллудӣ расман анҷом ёфтаанд, вале муоинаҳо оид ба инкишоф ва эмгузаронӣ ё ташрифи муассисаҳои тиббӣ барои таҳким ва ҳифзи саломатӣ идома доранд. Яъне дар давоми моҳҳои минбаъда барои модарон сабаби ташрифоварӣ ба муассисаҳои тиббӣ ҳанӯз боқӣ мондааст. Аммо хароҷоти нақлиётӣ, муваққатан набудани кор, нигоҳубини кӯдакон ва хароҷоти дигар, ки ба ташрифоварии муассисаҳои тиббӣ вобастааст, метавонанд аз арзиши иштироки бардавом бештар бошанд. Дар натиҷа, бисёр оилаҳо робитаи мутақобилаи худ бо низоми тандурустиро фақат ҳангоми ҷой доштани ягон мушкилӣ ё пешниҳод шудани машварати тиббӣ дар хона истифода мебаранд.

45. Пайдо намудани роҳҳои эҷодкоронаи риояи истифодаи меъёрҳои эмгузаронӣ ва баркашидани вазни кӯдакон, инчунин мусоидат барои дастрасии аҳолӣ ба хизматрасонии тиббӣ, метавонад мувофиқан илмро бо анъана, ки вазифаи асосии ин лаҳза ба ҳисоб меравад, якҷоя намояд. Васеъшавии доираи таъсир, ки модар берун аз хона эҳсос менамояд, ба шумули муассисаҳои тиббӣ ва ҷомеа, метавонад имкониятҳои нав ва фазо барои тағйири рафторро ба амал оварад.

46. Дар давраи шаш моҳи аввали ҳаёти кӯдак (1-6 моҳ) намунаҳои афзалиятноки рафтор нигоҳубини ғамхорона, синамаконии холис ва эмгузаронӣ ба ҳисоб мераванд.

47. Дар давраи шаш моҳи аввали ҳаёти кӯдак (1-6 моҳ) монеаҳо ва имконоте ҷой доранд, ки метавонанд ба модару кӯдак таъсири манфӣ расонанд. Чунин монеаҳо ва имконот инҳоянд:

- новобаста аз он ки синамаконӣ ҷузъи муҳими барқарор намудани наздикшавӣ бо навзод ба шумор меравад, манфиатҳои васеътари синамаконӣ аз рӯи талабот ва робитаи эҳсосӣ дуруст дарк карда намешаванд;

- синамаконӣ меъёри иҷтимоии устувор мебошад, аммо фаҳмиши нопурраи «синамаконии холис» ба самаранокии синамаконӣ зарар мерасонад;

- муҳиммияти муоинаҳои минбаъдаи пас аз таваллудӣ ба модарон бо мурури калоншавии кӯдакон нокифоя фаҳмо боқӣ мемонад. Бозгашт ба кор ё вазифаҳои дигар, хароҷот барои ташрифовариҳои моҳона ба муассисаҳои тиббӣ барои онҳо аз ҳад зиёд баланд ба назар менамоянд. Модарон барои баркашидани вазни кӯдакони худ мароқи зиёд надоранд, дар ҳоле ки ин яке аз сабабҳои паҳншудаи робита бо корманди тиббӣ мебошад, агар кӯдак бемор набошад;

- дар мавриди оғози эмгузаронӣ меъёрҳои қатъӣ вуҷуд доранд, вале бо калон шудани навзодон, эҳтимоли бозгаштани онҳо барои ташрифҳои беҳдоштӣ паст шудан мегирад. Ҳатто агар онҳо биёянд ҳам, бо мушкилоти набудани захираи ваксинаҳо дучор мегарданд.

48. Дар давраи чил рӯзи аввали ҳаёти кӯдак омилҳои муҳими таъсирасониҳо мавҷуд аст, ки ба қобилияти хулосабарории модарон, инчунин меъёрҳои мусоиди иҷтимоӣ таъсир мерасонанд. Омилҳои муҳими таъсирасониҳо инҳоянд:

- шахси асосии амалкунанда: модар бояд додани синамаконии холисро идома диҳад, синамаконӣ аз рӯи талаб сурат гирифта, тамоси визуалӣ ҳангоми синамакониро риоя намояд, то ҳафтаи шашум ташрифоварии сеюми муассисаи нигоҳубини пас аз таваллудиро анҷом диҳад, ҳар моҳ бо мақсади муҳофизат ва таҳкими саломатӣ ба муассисаҳои тиббӣ ё гурӯҳҳои маҳаллии дастгирӣ ташриф оварад, тамоми эмгузарониҳои кӯдаконро мувофиқи синни онҳо анҷом диҳад;

- шахсони ёрирасон: модарашӯй ва падар ҷиҳати фароҳам овардани имконияти синамаконӣ барои модарон, як қисми уҳдадориҳои хонаро ба зиммаи худ мегиранд, дар гурӯҳҳои маҳаллии дастгирӣ иштирок менамоянд;

- шахсони ёрирасон: корманди тиббӣ бояд қайди назоратиро оид ба ҳар як ташрифи пас аз таваллудӣ бо истифодаи ҷадвали эмгузаронӣ ба сифати аломати асосӣ риоя намояд, барои синамаконии холис дастгирии махсус пешниҳод намояд, дастовардҳои ташрифҳои тотаваллудиро ба муассисаҳои тиббӣ эътироф ва қадрдонӣ намояд, инчунин рақамҳои воқеиро барои арзёбӣ, хулосабарории пешрафт ва қабули қарорҳо истифода намояд;

- шахсони ёрирасон: пешвоёни ҷомеаҳо бояд дастгирии худро тавассути паёмҳои ғамхорона дар чорабиниҳои динӣ ва ғайра изҳор намуда, дар маҳалҳои аҳолинишин бинову ҷой ва захираҳои дигар барои дастгирӣ ва ҳамкории модарон пешниҳод намоянд.

§6. Бисту чор моҳи аввали ҳаёти кӯдак (6-24 моҳ)

49. Бисту чор моҳи аввали ҳаёти кӯдак (6-24 моҳ) ин давраи гузаронидани кӯдак ба хӯроки сахт бо идома додани синамаконӣ мебошад. Ин давраест, ки дар он сатҳи қадпастӣ дар Тоҷикистон баландтарин аст ва вақте мебошад, ки оилаҳо бояд дар бораи сатҳи ақибмонии инкишоф, ғизоҳои беҳтарин ва тарзи омода намудани онҳо маълумоти хуб дошта бошанд.

50. Дастгирие, ки тавассути ташрифҳои профилактикии гурӯҳӣ барқарор шудааст, метавонад омодагии модаронро ба сари вақт ворид кардани ғизои иловагӣ тақвият бахшад. Модаршӯй ва дигар модарон, ки амалияи матлуброро ҷонибдорӣ ва тарҳрезӣ менамоянд, метавонанд дар ин марҳила ҳамчун таъсиркунандаи бонуфуз саҳмгузор бошанд.

51. Ин лаҳза ба вохӯриҳои муштарак ҳангоми хӯрокхӯрии нисфирӯзӣ ё шом нигаронида шудаанд. Тавсия дода мешавад, ки модарон ва модаршӯён ба лаҳзаҳои истеъмоли хӯроки муштарак аз нуқтаи назари таълимӣ назар намоянд. Истеъмоли муштараки ғизо аъзои ҷомеа ва оилаҳоро ба пухтупаз ва хӯрокхӯрии якҷо водор намуда, дар ин раванд малакаҳои нави омодасозӣ, ғизодиҳӣ ва посух ба ниёзҳои ғизоӣ ва инкишофи тағйирёбандаи кӯдаконро ба даст меоваранд.

52. Дар давраи бисту чор моҳи аввали ҳаёти кӯдак (6-24 моҳ) омилҳои афзалиятноки рафторҳоро ташрифҳо ба марказҳои саломатӣ, ғизодиҳии иловагӣ мувофиқ аз синни шашмоҳагӣ, нигоҳубини ғамхорона, синамаконии бардавом, эмгузаронӣ, изофаҳои микронутриентӣ барои кӯдакон, об, санитария ва беҳдоштӣ ва пешбурди бемориҳои асосӣ ташкил медиҳад.

53. Дар давраи бисту чор моҳи аввали ҳаёти кӯдак (6-24 моҳ) монеаҳо ва имконоте ҷой доранд, ки метавонанд ба модару кӯдак таъсири манфӣ расонанд. Монеаҳо ва имконот инҳоянд:

- муҳиммияти ташрифҳои доимии марказҳои саломатӣ барои модарон нокифоя фаҳмо аст. Бо мурури калоншавии кӯдак ва бозгашти модар ба кор ва вазифаҳои дигар, ӯ ҳарчи камтар барои муоинаҳои пешгирикунанда, ба шарте ки агар кӯдак бемор нашавад, муроҷиат менамояд;

- аксар оилаҳо ба муҳайё намудани беҳтарин ғизои имконпазир барои кӯдакони худ ҳавасманданд. Аҳолии маҳаллӣ робитаи байни ғизо ва ақибмонии қадкашӣ/рушди солимро дарк наменамояд. Оилаҳо дониши иҷтимоӣ, малакаҳо ва дастрасӣ ба ғизоҳои мувофиқ ва тарзи омодасозии онҳоро надоранд. Дастрасӣ, хароҷот ва набудани бехатарии озуқаворӣ монеаҳои сохторӣ барои таъмини ғизои аввали муқаррарӣ мебошанд;

- ғизо барои кӯдакон гоҳ-гоҳ алоҳида омода карда мешавад, вале кӯдакон аксар вақт аз калонсолон алоҳида хӯрок мехӯранд;

- сарбории гарони ташвишҳои хонагӣ ва уҳдадориҳо нисбати нигоҳубини кӯдакон диққати модаронро аз имконияти ширмаконӣ, новобаста ба дастгирии фаъоли ширмаконии холис, маҳдуд месозад. Нарасидани шир аксар вақт ҳамчун сабаби асосии қатъи синамаконӣ ном бурда мешавад;

- дар марҳилаи аввал нисбати эмгузаронӣ меъёрҳои қатъии кофӣ вуҷуд доранд, вале бо калон шудани навзодон, онҳо гоҳ-гоҳ ба муоинаҳои пас аз таваллудӣ оварда шуда, ҷадвал ба таври мунтазам риоя намегардад;

- изофаҳои микронутриентӣ ба кӯдакон аз ҳад барвақт пешниҳод карда шуда, истифода ва манфиатҳои онҳо дуруст фаҳмонида намешаванд;

- кормандони тиббӣ ба таври мунтазам шустани дастон ва дигар намунаҳои рафторҳои беҳдоштӣ ва санитариро таблиғ наменамоянд;

- танҳо нисфи кӯдакон аз дарунравӣ табобат ёфтаанд, вале аксар вақт нисбати кирмҳои рӯда (гелминтҳо) беэътиноӣ зоҳир мегардад, ки ҳардуи инҳо метавонанд ба ҷаббиши маводи ғизоӣ халал расонанд.

54. Дар давраи бисту чор моҳи аввали ҳаёти кӯдак (6-24 моҳ) омилҳои муҳими таъсиррасонӣ мавҷуд аст, ки ба қобилияти хулосабарории модарон, инчунин меъёрҳои иҷтимоии мусоид таъсир мерасонанд. Омилҳои муҳими таъсирасонӣ инҳоянд:

- шахсони асосии амалкунанда: модар бояд пас аз шаш моҳ барои кӯдаконаш ғизоҳои иловагии хушсифат, бо риояи реҷаву миқдори мутобиқ ҷорӣ намояд, дар гурӯҳҳои дастгирии модарон дар сатҳи ҷомеа иштирок намояд, вақти хӯрокхӯриро барои кӯдакон мароқовар ва шавқовар созад, синамакониро то ду солагӣ идома диҳад, дар сари вақт дастонро бо собун дар 4 лаҳза (пас аз хоҷатхона; қабл, ҳангом ва баъд аз хӯроктайёркунӣ; пеш аз хӯрокхӯрӣ; пас аз тоза кардани кӯдаки ҳоҷатхонарафта), ки беҳдоштии дастон талаб менамояд, шӯяд, тарзҳои пешгирӣ ва табобати бемориҳои муқаррарии синни кӯдакиро дарк кунад, ба кӯдакон истеъмоли изофаҳои микронутриентҳо (аз ҷумла руҳ)-ро тибқи тавсияҳои Созмони Умумиҷаҳонии Тандурустӣ таъмин намояд ва тамоми эмгузарониҳоро барои синну соли худ гирад;

- шахсони ёрирасон: корманди тиббӣ бояд ба модарони бори аввал таваллудкарда (модарони навзой) ва дигар модарон, аз қабили гурӯҳои осебпазир (масалан, расонидани кумаки иҷтимоӣ дар фасли зимистон) таваҷҷӯҳи хоса диҳад, муоинаҳои пас аз таваллудӣ бо гурӯҳҳои дастгирии ҳамдигарӣ ва ниёзҳои модарон тавассути ҷадвали эмгузаронӣ ҳамчун нишонаи асосӣ, мувофиқа карда шавад, ҳавасмандкуниҳо (на он қадар калон) ҳамчун нишонаи эътирофи комёбиҳои модарон (масалан, нақшаи

ченкунию қадкашӣ дар хона, собун, маводи маълумотии сода, тамғакоғази часпонандаю худчаспак) пешниҳод карда шавад, иттилоот дар реҷаи вақти воқеӣ барои назорати пешрафт ва қабули қарорҳо истифода гардад, истифодаи паёмакҳои матнӣ ва дигар низомҳои ёдрасон барои ташрифҳои рӯзмарраи пас аз таваллудро роҳандозӣ намояд, додани саволҳо барои фаҳмидани нуқтаи назари модарон, мутобиқшавӣ ва посухи мувофиқ барои барангехтани эътимодро тавассути амали мутақобила ташкил намояд, тавсия додани ғизоҳои сафедадор, аз қабили тухм ва роҳ надодан ба истеъмоли ғизоҳои ширин (чой, кулчақанд, конфетҳо), ба алоқамандии байни ғизо ва ақибмонии қадкашӣ таваҷҷӯҳ дода шавад;

- шахсони ёрирасон: пешвоёни ҷомеаҳо бояд барои таъсиси гурӯҳҳои дастгирии мутақобилаи сатҳи ҷомеа тавассути бартарафсозии монеаҳо ва ҳимоя аз ҷониби аҳолии маҳаллӣ мусоидат намоянд, ҳамоҳангсозии имкониятҳои хадамотҳои тандурустӣ, бахшҳои дигар, роҳбарони маҳаллӣ ва оммаи васеи ҷомеа нисбат ба қаноатсозии эҳтиёҷот ва интизориҳои модарон (масалан, бастаҳои кумакрасонии махсуси зимистона, кумак барои гурӯҳҳои осебпазири аҳолӣ), тавассути канали алоқаи мутақобила иттилоот бо реҷаи вақти воқеӣ ба модарон ва ҷамъиятҳо ҷиҳати мушоҳидаи комёбиҳо, хулосабарориҳо ва шӯстани мунтазами дастҳо бо собуну об расонида шавад.

4. ГУРӮҲҲОИ ОСЕБПАЗИРИ АҲОЛӢ

55. Айни ҳол Тоҷикистон таҳияи харитаи осебпазирӣ ва муқовиматро анҷом додааст. Ин механизми миллӣ барои ошкор сохтани миқёси нобаробарӣ ва номутаносибӣ дар сатҳҳои пасттарин роҳнамои пурарзиш дар раванди амалисозии Барнома мебошад, зеро он ба тасдиқ ва муайянсозии афзалияти гурӯҳҳои аҳолии беш аз ҳама осебпазир ва маҳрум аз хизматрасониҳо барои амалисозии мутобиқшуда дар сатҳи маҳаллӣ мусоидат менамояд. Оилаҳои камбизоат камшуморанд, вале онҳо захираҳои бештарро барои таъсиргузорӣ ба таҳаввулоти баамаломада талаб мекунанд.

56. Бо истифодаи иттилооти дастрас муносибати дусатҳа ба тарҳрезӣ ва амалисозии тадбирҳоро тавсия медиҳад:

- муайян намудани афзалиятнокии маҷмӯи тадбирҳои ҳадафманд барои кӯдакони беш аз ҳама осебпазир аз хатарҳо дар ҳазор рӯзи аввали ҳаёти худ;

- эътирофи муҳиммияти чорабиниҳое, ки тамоми мураббиён ва кӯдаконро бо маҷмӯи заминавии дастгирӣ фаро мегиранд.

57. Гурӯҳҳои осебпазир, ки Барномаи мазкур таваҷҷуҳ доданро ба онҳо тавсия медиҳад, метавонанд ба ҳамдигар бархӯранд ва воситаҳои

ҳалли мушкилоти онҳо бояд берун аз доираи соҳаи тандурустӣ, бахусус дар соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ, об, санитария ва беҳдоштӣ, низоми озуқаворӣ, нақлиёт, маориф ва ғайра васеъ карда шаванд (ҷадвали гурӯҳҳои осебпазир замима мегардад).

5. АМАЛИСОЗИИ БАРНОМА

58. Дар ҳоле ки Барномаи мазкур мақсад ва муносибатҳои асосиро ҷиҳати паст кардани миқёси оқибмонии қадкашӣ аз нуқтаи назари рафтор муайян мекунад, нақшаи амалисозӣ муҳлатҳои ҳар як фаъолият, инчунин истифодаи усулҳои мушаххаси бо мурури замон татбиқшавандаро ифода менамояд.

59. Марҳилаҳои беҳтарсозии таҷрибаи хизматрасонӣ дар ҷои истиқомат, ташаккул додани огоҳӣ оид ба оқибмонии қадкашӣ, ба вуҷуд овардани талабот ба тағйироти технологӣ ва рафторӣ, бартараф кардани монеаҳои дастрасӣ, азхудкунӣ, нигоҳубин ва ҳавасмандгардонии 10 намунаҳои рафтор мавҷуд мебошад.

60. Марҳилаи беҳтар сохтани таҷрибаи хизматрасонӣ дар ҷои истиқомат якҷо бо марҳилаи 2, замина барои марҳилаҳои дигар ба шумор меравад. Беҳтар сохтани хизматрасониҳои тандурустӣ ва дигар хизматрасониҳои иҷтимоӣ бо мақсади таъмини омодагии онҳо барои қабули муштариён ва фароҳам овардани таҷрибаи хуб барои онҳо, ҷузъи ҷудонашавандаи ба вуҷуд овардани эътимод ва талаботи устувор ба рафторҳои матлуб мебошад. Ин марҳила фаҳмиши корманди тибро оид ба 1000 рӯзи аввали ҳаёт, инчунин дар бораи малакаҳои техникӣ, ба мисли синамаконӣ ва дастгирии синамаконӣ, донистани хӯрокҳои серғизо ва нигоҳубини ғамхорона баланд мебардорад. Фароҳам овардани муҳити мусоид барои кормандони тиб ва беморон таҳлили фазои ҷисмонӣ дар дохили худи клиникаҳо ва имкони беҳтар сохтани онҳо барои эҷод намудани муҳити ҷисмонию иҷтимоии мусбӣ барои ҳар як шахси ба онҳо муроҷиатнамударо талаб мекунад. Барои марҳилаи беҳтарсозии таҷрибаи хизматрасонӣ дар ҷои истиқомат индикаторҳои зерин пешбинӣ мешаванд:

- фоизи кормандони тиббӣ, ки қайди назоратиро оид ба нигоҳубини кӯдакони 0-2-сола дуруст истифода мебаранд;
- фоизи марказҳои саломатӣ, ки кормандони онҳо аз курсҳои тайёрӣ оид ба масъалаҳои ғизои навзодон ва кӯдакони хурдсол гузаштаанд;
- фоизи беморхонаҳои дорои муносибати некбинона нисбати навзодон;
- фоизи шуъбаҳои таваллудӣ бо таъмини оби ошомиданӣ, санитария ва беҳдоштӣ;

- фоизи марказҳои саломатӣ, ки кӯдакони беш аз ҳама осебпазирро аз ҷиҳати ақибмонии қадкашӣ ё норасоии ғизо бо пешниҳоди машварат оид ба масъалаҳои ғизои кӯдакони навзод ва хурдсол муайян намудаанд.

61. Марҳилаи ташаккул додани огоҳӣ оид ба ақибмонии қадкашӣ ба болоравии сатҳи огоҳӣ дар бораи қадпастӣ ва тарзҳои пешгирии он равона карда шудааст. Таваҷҷӯҳ ба баланд бардоштани сатҳи идроки хавф дар сатҳи инфиродӣ, инчунин ба ошкор сохтани дастовардҳои инфиродӣ ва дастаҷамъӣ, ки метавонанд тавассути бозпас гардонидани тамоюли ҷорӣ ба даст оянд, равона карда мешавад. Ин марҳила аллакай ба ҳавасмандкунии тағйироти рафтор оғоз мебахшад. Барои ин марҳила индикаторҳои зерин пешбинӣ шудаанд:

- оғози маъракаи миллии иртиботии мултимедиявӣ барои баланд бардоштани огоҳӣ оид ба ақибмонии қадкашӣ ва пешгирии он;

- фоизи марказҳои саломатии мақсаднок, ки қадкашӣ ва инкишофи тамоми кӯдакони то 2-соларо пайгирӣ мекунанд;

- фоизи гурӯҳҳои фаъолон оид ба ташаббусҳои худ иттилоъ медиҳанд ва мунтазам робитаҳояшонро ҳангоми вохӯриҳо бо ҷомеа таҷдид менамоянд;

- ҳадди ақал як барномаи телевизионии машҳур намунаҳои нақшҳои мусбиро барои шахсони асосии амалкунанда (модарон, падарон, модаршӯён ва кормандони тиббӣ) намоиш медиҳад;

- фоизи модарони осебпазир, ки бастаҳои ғизои кӯдакона мегиранд.

62. Марҳилаи ба вуҷуд овардани талабот ба тағйироти технологӣ ва рафторӣ моҳияти барномаи иҷтимоӣ ва рафторӣ ба ҳисоб меравад. Дар ин маврид ҳодисаҳо мушаххас мешаванд. Дар ин марҳила ҳамчун унсури марказӣ бояд таваҷҷӯҳи хоса ба ҳалли мушкилоти ақибмонии қадкашӣ тавассути 10 намунаҳои пешгирии рафтор равона карда шавад, ки аз ҷиҳати иҷтимоӣ қабулшаванда (меъёрҳои иҷтимоӣ) ва ҳам дастрас (қобилияти хулосабарории модар) ба ҳисоб меравад. Индикаторҳои зерин барои ин марҳила пешбинӣ шудаанд:

- фоизи занони бори аввал таваллудкарда, осебпазир ва дигар заноне, ки ҳамроҳи шавҳар ба машварати занона ҳамеша ё гоҳ-гоҳ ташриф меоваранд ё тамоман ташриф намеоваранд;

- фоизи дармонгоҳҳои афзалиятнок, ки дар бораи вақти қабули табиб ва ташаббусҳо ёддошт мефиристанд;

- фоизи занони бори аввал таваллудкарда, осебпазир ва дигар заноне, ки дар давоми 48 соат пас аз ҷавоб шудан аз муассисаи тиббӣ нигоҳубини пас аз таваллудӣ гирифтаанд;

- фоизи марказҳои саломатии афзалиятнок, ки ҳар моҳ ақаллан ду маротиба дарсҳо оид ба дастгирии синамаконӣ ташкил ва баргузор менамоянд.

63. Марҳилаи бартарафсозии монеаҳои дастрасӣ ва азхудкунӣ оид ба таъмин кардани он, ки хизматрасониҳои тиббӣ ба ҳамаи модарон аз ҷиҳати ҷуғрофӣ, иҷтимоӣ ва молиявӣ дастрас бошанд, бояд кори фаврӣ гузаронида шавад. Дар ин марҳила андешаронӣ ва таваҷҷӯҳи хоса ба монеаҳои мавҷуда имконпазир мегардад, новобаста аз он ки онҳо иттилоотӣ, воқеӣ, иҷтимоию фарҳангӣ ё монеаҳои дигар бошанд. Барои ин марҳила индикаторҳои зерин пешбинӣ мешаванд:

- фоизи шуъбаҳои таваллудӣ, ки дар корашон аз рӯи натиҷаҳои муоинаи нуктаҳои расонидани кумаки тиббӣ дар ҷои истиқомат дар вақти воқеӣ амал мекунанд;

- фоизи хонаводаҳои дурдаст, ки роҳҳои алтернативии дастрасӣ ба эмгузаронӣ ва дигар хизматрасониҳои тиббиро, хусусан дар моҳҳои зимистон, истифода мебаранд;

- фоизи оилаҳои бағоят осебпазир, ки дар барномаи кумакҳои иҷтимоии унвонӣ ё дигар низомҳои кумаки иҷтимоии махсус ба қайд гирифта шудаанд;

- фоизи занони бори аввал таваллудкарда, осебпазир ва дигар заноне, ки дар хона дорои ҷойҳои махсуси ҷудогардида барои ширмаконӣ мебошанд.

64. Марҳилаи нигоҳубин ва ҳавасмандгардонии 10 намунаи рафтор ба шарте комёб мешавад, ки агар вобаста ба онҳо нисбати оқибмонии қадкашӣ натиҷаҳои мусбат ба даст омадааст, пас имконияти тавсеа додани Барнома барои ҳамаи сохтори хизматрасонӣ (нигоҳубин), аз ҷумла тандурустӣ, нигоҳубини ғамхорона/дилсӯзона ва омӯзиши барвақтӣ пайдо мегардад. Шояд минтақаҳое ҳастанд, ки дар онҳо барои амалисозии 10 намунаи афзалиятноки рафтор саъю кӯшиши бештар талаб карда шавад, дар ҳоле ки дар дигар минтақаҳо муколама ва сармоягузорӣ метавонад бештар ба унсурҳои дигари барои 1000 рӯзи аввали ҳаёт муҳим гузарад. Индикаторҳои марҳилаи нигоҳубин ва ҳавасмандгардонии 10 намунаи рафтор, муайян кардани марҳилаҳо ва ҳадафҳои асосӣ дар заминаи қисмҳои таркибӣ дар доираи нигоҳубини ғамхорона ба ҳисоб мераванд.

65. Ин марҳилаҳо муҳлати панҷсолаи амалисозии Барномаро дар бар мегиранд. Вақти амалкунандаи ҳар як марҳила аз ҳаҷму муҳтавои амалисозӣ (масалан, миллӣ - унвонӣ) ва вазъи ибтидоӣ дар маҳалҳо вобаста аст. Ҳамчунин марҳилаҳо метавонанд ба блокҳо тақсим шаванд. Яъне вақте ки марҳилаҳои якум ва дуюм якҷо бо пайдарҳамии зич амалӣ мегарданд, минбаъд марҳилаҳои сеюм ва чорум бо пайдарҳамии зич ҳаракат мекунанд. Марҳилаи панҷум шояд иттилооти дақиқро, ки тибқи нақшаи мониторинг ва арзёбӣ барои ба кор андохтани он муайян карда шудааст, тақозо намояд. Ҳар як

марҳила, ки оғоз мегардад, эҳтимолан дар давоми тамоми муҳлати амали Барнома идома меёбад.

Замима

ба Барномаи миллии
коммуникатсионии 1000 рӯзи аввали
ҳаёти кӯдак дар Ҷумҳурии
Тоҷикистон барои солҳои 2020-2024

Ҷадвали
гурӯҳҳои осебпазири аҳолӣ

р/т	Гурӯҳи осебпазири афзалиятнок
1.	Минтақаҳои деҳот, аз ҷумла вилояти Хатлон ва Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон
2.	Оилаҳои аз муҳоҷират осебдида
3.	Хонаводаҳои таркшуда
4.	Хонаводаҳои камбизоат, ки аз нарасидани озуқаворӣ танқисӣ мекашанд ва тавассути Кумаки унвонии иҷтимоӣ ошкор шудаанд.
5.	Кӯдакони имконияти маҳдуддошта
6.	Занон ва кӯдаконе, ки бо вируси норасоии масунияти одам зиндагӣ мекунанд ва ба хавфи гирифтор шудан ба вируси норасоии масунияти одам дучоранд
7.	Кӯдаконе, ки бо вазни ками бадан таваллуд шудаанд ва кӯдакони бо таносуби ками вазни бадан нисбат ба қад (кӯдакони лоғар)

Замимаи 2

ба қарори Ҳукумати
Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 27 майи соли 2020, №292

Нақшаи амалисозии
Барномаи миллии коммуникатсионии 1000 рӯзи аввали ҳаёти кӯдак
дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2024

№	Чорабиниҳо	Роҳҳои ҳал	Натиҷаҳои мунтазирӣ	Иҷрокунандагон	Мӯҳлати иҷро	Манбаи маблағгузорӣ
1	Таблиғот	Ташкил кардани ҳамоҳангсозӣ ва робитаи байнисоҳавӣ оид ба коҳишдиҳии сатҳи ақибмонии қадкашӣ ва ҳалли ин мушкилӣ Фароҳамсозии мавҷудияти вақт ва захираҳо барои омӯзонидан ва омодасозии кормандони соҳаи тандурустӣ ва дигар бахшҳои дахлдор барои равона сохтани ҷидду ҷахд ба 1000 рӯзи аввали ҳаёт ва манфиати миллӣ ҷиҳати коҳишдиҳии сатҳи ақибмонии қадкашӣ ва инкишоф	Кумитаи роҳбарикунанда оид ба тағйироти иҷтимоӣ ва рафторӣ дар самти ақибмонии қадкашӣ мунтазам ҷаласа гузаронида, мониторинги амалишавиро ба роҳ мемонад	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи телевизион ва радио, Кумитаи кор бо занон ва оила, Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиш, Кумитаи дин, танзими анъана ва ҷашну маросими назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи	Солҳои 2020-2024	Маблағгузориро талаб намекунад

				рушди маҳали назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон		
2	Ҷалби ҷомеа ва сафарбарии иҷтимоӣ	Муайян кардани модарон аз ҳисоби насли калонтар, аз ҷумла модаркалонҳо ва модаршӯён ба сифати аъзои асосии ёрирасон дар оила нисбати синамаконӣ ва инкишофи барвақтии кӯдак Муассисаҳои тиббӣ чорабиниҳои ҳафтаина ва ҳармоҳаро оид ба синамаконӣ ташкил мекунанд. Зарур аст, ки таълимгирандагон ва модарон аз муҳити иҷтимоию иқтисодии шабеҳ бошанд Муайян намудани бастаҳои «ҳавасмандкунӣ» ё туҳфаҳо барои модарону кӯдакон ҳангоми ташрифҳои хадамоти тиббии нигоҳубини тотаваллудӣ ва пас аз таваллудӣ, ки бо марҳилаҳои мобайнии инкишоф алоқаманд ҳастанд	Мавод оид ба баланд бардоштани огоҳӣ ва зарфият таҳия мешавад Пешсафони ҷомеаҳо ҷалб гардида, дар маҳалҳо барои кор шароит фароҳам оварда мешавад	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи рушди маҳали назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шарикони рушд	Солҳои 2020-2024	Аз ҳисоби маблағҳои шарикони рушд

3	Ҳамоҳангсозӣ	Таъсиси кумитаи роҳбарикунанда ва фаъолияти он бо вазифаҳои муайян тасдиқ мегардад. Механизмҳои шабеҳи ҳамоҳангсозӣ дар сатҳи минтақавӣ ва маҳаллӣ таъсис дода мешавад Таъсис додани ҷадвали тақсимоти захираҳои кадрӣ ва молиявӣ дар бахшҳо ва шари-кон Муайян намудани маҳалҳои дорои нишондиҳандаҳои ба-ландтарини ақибмонии қадкашӣ ва фавти навзодон ва пеш аз ҳама дар он ҷо оғоз кардани амалисозии намунаи «Даҳ рафтори афзалиятнок»	Кумитаи роҳбарикунанд а таъсис шуда, вазифаҳои тех-никии он таҳия гардида, амал мекунанд Механизмҳои ҳамоҳангсозӣ амал мекунанд ва дар сатҳҳои миллӣ, минтақавӣ ва маҳаллӣ ҳамбастагӣ до-ранд Оид ба Барно-маи мазкур ба ҳамаи аъзои кумитаи роҳбарикунанд а дастур дода шуд Шумораи муш-килоте, ки якҷо бо идораи маҳаллӣ ҳал шуданд	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи телевизион ва радио, Кумитаи кор бо занон ва оила, Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиш, Кумитаи дин, танзими анъана ва ҷашну ма-росими назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи рушди маҳали назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидора-кунии шаҳрак ва деҳот, мақомоти худ-фаъолияти ҷамъиятӣ	Солҳои 2020-2024	Маблағгузори ро талаб на-мекунад

4	Тақвиятдиҳии низом	Таъсис додани кумитаҳо оид ба муҳокима ва ҳалли масъалаҳои алоқаманд ба хизматрасониҳои босифат Таҳияи қайдҳои назоратӣ оид ба ташрифҳои ҳамаи нигоҳубинҳои тотаваллудӣ дар муассисаҳои тиббӣ Муайян намудани минтақаҳои беш аз ҳама осебпазир аз нуқтаи назари ақибмонии қадкашӣ, фавти кӯдакон ва оғоз кардани кор бо чунин минтақаҳо. Таъмин намудани маблағгузорӣ дар асоси натиҷаҳо бо мақсади дастрасӣ ба кӯдакон ва оилаҳои осебпазир Барои тамоми минтақаҳои мақсаднок таъмин намудани доруворихои асосӣ, зарфият, инфрасохтори нав дар ҷойҳои зарурӣ, таҷҳизот ва беҳсозии муҳити атроф. Ин муҳиммияти беморхона ва хадамоти марбутаи хизматрасониҳоро оид ба дастгирии инфиродӣ ҳамчун во-	Фоизи муасисаҳои кумаки аввалияи санитарию тиббӣ, ки барои санҷиши сифат қайдҳои назоратиро истифода мебаранд Ба итмом расонидани харитасозии франшизаи (хизматрасонии) иҷтимоӣ Мавод ва барномаҳо оид ба баланд бурдани иқтидор дар асоси омӯзиши франшизаи (хизматрасонии) иҷтимоӣ фаоъолият мекунанд Барномаҳо/лоиҳаҳои	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи рушди маҳали назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти худфаъолияти ҷамъиятӣ Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон (марказҳои солимии редродуктивӣ, марказҳои саломатӣ), волонтёрони ҷамъиятӣ, мақомоти худфаъолиятии ҷамъиятӣ, шарикони рушд Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, шарикони рушд, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ	Солҳои 2020-2024	Аз ҳисоби маблағҳои буҷетии муассисаҳои зертобеи Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, шарикони рушд

		ситаи асосии фарогирии модарон ва оилаҳо таъкид менамояд Дуруст кардани дастшӯякҳо дар ҷойҳои ба ҳама дастраси шуъбаи таваллудӣ, ҷиҳозонидани онҳо бо собуну об, баррасӣ кардани намудҳои пешниҳод кардани ҳавасмандгардонии иловагӣ ба кормандони тиббӣ барои истифодаи онҳо Додани афзалият ба ташрифҳои аввалия оид ба нигоҳубини пас аз таваллудӣ дар хона дар давоми 2 рӯз аз лаҳзаи рухсатӣ шудан аз беморхона Дар доираи уҳдадориҳои байнисоҳавӣ тақвият додани ҳифзи иҷтимоии оилаҳои осебпазир ҷиҳати коҳишёбии монеаҳои дастрасӣ ба хизматрасониҳо Расонидани кумак ба оилаҳо барои дуруст кардани дастшӯякҳо дар дохили хона, ки бо собун шустани дастонро	«Беморхонаҳо бо муносибати некбинона нисбат ба кӯдак» дар сатҳи таҷрибавӣ фаъолият мекунанд Мавҷудияти дорувориҳои зарурӣ дар ҳама муассисаҳои тиббӣ Фоизи шуъбаҳои таваллудхонаҳо и дорои дастшуякҳо, ки дар ҷойҳои ба ҳама дастрас шинонда шудаанд Ғизо дар Барномаи давлатӣ оид ба кумаки унвонии иҷтимоӣ ҳамчун	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худфаъолиятии ҷамъиятӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, шарикони рушд		

		осонтар мегардонад Таъмин кардани тақсимоти изофаҳои микронутриентҳо ба таври ройгон Ба нақша ворид кардани мушкилот ва монеаҳои маъмулӣ барои ташрифи хадамоти нигоҳубини тотаваллудӣ ва пас аз таваллудӣ, марказҳои саломатӣ, аз қабили нақлиёт, нигоҳубини кӯдакон ва хароҷоти алоқаманд	критерияҳо дохил шудаанд			
5	Таҳқиқот, мониторинг ва арзёбӣ	Тахти роҳнамоии кумитаи роҳбарикунанда муқаррар намудани нишондиҳандаҳои мақсаднок ва марҳилаҳои фосилавӣ тибқи нақшаи мониторинг ва арзёбӣ. Оғоз намудани амалисозии нақшаи тадқиқот ва мониторинг тибқи нишондиҳандаҳои иҷтимоӣ ва рафтории муқарраршуда. Таъсис додани низом барои мониторинг ва ҳисоботдиҳӣ оид ба марҳилаҳои фосилавӣ ва нишондиҳандаҳо дар нақшаи амалисозӣ, мониторинг ва арзёбӣ	Тахия кардани нақшаи тадқиқотҳо ва мониторинг Таъсиси хазинаи электронии иттилоот Ҷамъоварии иттилооти заминавӣ Фаъолияти тарҳрезии муштараки хизматрасони-ҳо дар	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон (марказҳои солимии репродуктивӣ, марказҳои саломатӣ), шарикони рушд	Солҳои 2020-2024	Аз ҳисоби маблағҳои пешбинишудаи соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, шарикони рушд

		Тадқиқоти аввалия барои дарки беҳтари сабабҳо, сарбории корӣ ва мушкилоти кормандони тиббӣ дар маҳалҳои дорои сатҳи нокифояи таъминоти хизматрасонӣ, ки муҳиммияти дастгирии низоми тандурустиро барои комёбиҳои босамартари мақсадҳои он аз худ намояд Муайян намудани минтақаҳои беш аз ҳама осебпазир бо нишондиҳандаҳои баланди ақибмонии қадкашӣ ва фавти кӯдакон. Оғоз кардани амалисозии методи «Даҳ рафтори афзалиятнок» барои беморхонаҳо бо муносибати некбинона нисбати кӯдакон дар ин маҳалҳо Оғози ҷамъоварии иттилооти заминавии нишондиҳандаҳои иҷтимоӣ ва рафторӣ, инчунин ҷамъоварии босуръати иттилооти фаврии сатҳи маҳаллӣ барои дастгирии таҳияи муштараки хизматрасониҳо бо иштироки ҷомеаҳо	ноҳияҳои таҷрибавӣ Дар ҷараёни амалисозӣ гузаронидани тадқиқот бо кормандони тиббии муассисаҳои тиббӣ			

		Таъсис додани хазинаи итилоотии электронӣ оид ба ҳомиладорӣ, таваллудҳо ва навзодон Гузаронидани тадқиқотҳо ҳангоми хотимаёбии марҳилаҳое, ки таҷрибаи модаронро дар муассисаи тиббии дахлдор инъикос менамоянд. Интишор кардани иттилооти мазкур дар миқёси кишвар ва сатҳи маҳаллӣ Таъмини мавҷудияти иттилооти муқоисашаванда барои марҳилаҳои фосилавии ҳифзи саломатӣ бо мақсади арзёбӣ ва мубодилаи маълумот оид ба чараёни кор. Ҷадвали қаду вазн, ки дар ҷойҳои намоён бо қаду вазни нодуруст ба таносуби синну соли тамоми кӯдакони мақсаднок дар ҷомеа овехта мешаванд, воситаҳои аёнии тақвиятбахшии меъёрҳо ва намоиши чараёни инкишофи ҷисмонӣ ба ҳисоб меравaнд Мукофотонидан ва ҳавасмандкунии тадқиқотҳо бо				

		мақсади бехтарсозии фаъолияти кормандони тиббӣ дар ноҳияҳои осебпазир Мукофотонидан ва ҳавасмандгардонии муассисаҳои тиббӣ ҳамчун «мутараққитарин» ё «босамартарин», ки дар самти коҳишдиҳии нишондиҳандаҳои ақибмонии қадкашӣ дар давраи муайяншудаи вақт фарқ мекунанд. Мукофотҳо барои самаранокии кор метавонанд эътирофи умум, шаҳодатномаҳо ё имкононоти пешравии мансабиро барои ҳамаи кормандон дар бар гиранд				
6	Иртибот ва маводи дастгирӣ	Бо аъзои ҷомеа ва кормандони тиббӣ мустақим кор бурда, асбоб барои таълим ва ёдрас намудани модарон оид ба аҳамияти ташрифҳои мунтазами кормандони муассисаҳои тиббӣ таҳия мегардад. Ба ин метавонад чунин асбоб, аз қабили ёддоштҳо оид ба санаҳои муҳими қайдшуда, аз ҷумла ҳамаи ташрифҳои	Асбоб ва воситаҳои ёрирасони корӣ барои кормандони тиббӣ таҳия ва ба омӯзиш ворид карда шуда, ба истифода дода мешаванд	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, (марказҳои солимии репродуктивӣ, марказҳои саломатӣ), шарикони рушд	Солҳои 2020-2024	Аз ҳисоби маблағгузории шарикони рушд

		марказҳои саломатӣ (солимии репродуктивӣ), қабули витаминҳо ва дигар марҳилаҳои фосилавии муҳим барои мониторинги қади кӯдак шомил шаванд. Инчунин метавонад воситаҳои ёрирасони корӣ (қайдҳои назоратӣ ва саволҳои зуд-зуд додашаванда)-ро ҷиҳати беҳтарсозии фаъолияти кормандони тиббӣ дар бар гирад Тарҳрезии ҷадвалҳои возеҳ ва калонҳаҷми инкишофи ҷисмонӣ барои тасвири аёнӣ дар муассисаҳои тиббӣ Таҳия намудани маҷмӯи арзон барои навзодон ҳамчун туҳфаи хотиравӣ ҳангоми рухсатии модарон аз шуъбаи таваллудӣ. Метавонад корти эмгузаронӣ бо нишон додани вазну қади навзод ҳангоми таваллуд, ҷадвали инкишофи ҷисмонӣ, инчунин сабти таърихи муроҷиати якуми машварати пас аз таваллудиро дар бар гирад				

7	Потенциал	Нақшаи таълимии миллӣ бояд барои ҷорӣ кардани панҷ принсипҳои таҷрибавии тағйири рафтор, дониш оид ба инкишофи кӯдакони синни томактабӣ, об, санитария ва беҳдоштӣ, таҳкими эътимод ва муҳити мусоид барои саломатии модарон таҷдид карда шавад Малакаҳои мушаххас оид ба дастгирии синамаконӣ ва ғизодиҳӣ, усулҳои содаи таълимӣ барои модарон дар самти меъёрҳои инкишофи кӯдакони синни томактабӣ ва таҳлили мутақобили марҳилаҳои фосилавии инкишофи кӯдак бо иштироки модар Бояд низоми роҳбарии дастгирии ҷорӣ таъсис дода шуда, аз ҷониби кормандони касбии ботаҷриба, «омӯзиш дар таркиби гурӯҳ» бо мақсади ҷорӣ намудани хусусияти муттасили таҷрибаи хуб дар саросари кишвар гузаронида шавад	Нақшаи таълимии нав ба нақшаи асосии кори муассисаҳои тиббӣ дохил карда мешавад Фоизи кормандони тиббӣ, ки бо нақшаи таълимии нав омӯзонида мешаванд Амалӣ шудани сарпарастӣ	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, муассисаҳои тиббӣ, фаъолони маҳаллии ҷомеаҳо, хадамотҳои иҷтимоӣ, гурӯҳҳои дастгирӣ, шарикони рушд	Солҳои 2020-2024	Дар доираи маблағҳои пешбинишудаи соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, шарикони рушд

		Баланд бардоштани қобилияти кормандони тиббӣ нисбат ба эмпатия (ҳиссиёти тасаввур кардани худ ба ҷои дигар нафар) ва мушаххасан чунин бояд кард, ки тамоми ташрифҳо дар маҳалҳо фоидаовар ва ҳаловатбахш бошанд Таъсис додани гурӯҳи махсус барои эмгузаронии занони ҳомиладори барвақт ошкоргардида ва сафарбарии онҳо ба ташрифҳои саривақтии хадамоти нигоҳубини тотаваллудӣ Омода кардани кормандони тиббӣ барои чи тавр машваратдиҳии модарон дар мавриди маслиҳатҳои ниҳоят муҳим ҷиҳати дар хотир доштан ҳангоми рухсатӣ аз шуъбаи таваллудӣ				
8	Адвокасия	Ҳавасмандгардонии мукоалмаи оммавии миллӣ ва уҳдадориҳои миллӣ оид ба коҳиш додани сатҳи ақибмонии қадкашӣ, ки фахри миллӣ ва ояндаи Тоҷикистонро аз нуқтаи наза-	Рӯйдоде, ки аз ҷониби кумитаи роҳбарикунанда барои ба даст овардани мувофиқа ташкил ва гу-	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии	Солҳои 2021-2024	Дар доираи маблағҳои пешбинишудаи соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии

		ри таҳаввулӣ, иҷтимоӣ ва иқтисодӣ таъкид месозад Дар сатҳи баланд аз ҳад зиёд овоза кардани таъсиси беморхонаҳои таҷдидгардида аз рӯи намунаи франшизаи иҷтимоӣ бо пешниҳоди маҷмӯи хизматрасониҳо, аз ҷумла хизматрасонии ройгон	заронида мешавад	Тоҷикистон, шарикони рушд, кумитаи роҳбарикунанда		аҳолӣ, Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, шарикони рушд
9	Ҷалби ҷомеа ва сафарбаркунии иҷтимоӣ	Ҷалб намудани ҷомеа барои табодули назар оид ба иттилооти заминавии маҳаллӣ ва таҳияи муштараки ҷадвали нишондиҳандаҳои асосии ақибмонии қадкашӣ Ҷалб намудани роҳбарони ҷамъиятӣ, ихтиёриён, намояндагони ташкилотҳои динӣ, гурӯҳҳои ёрии ҳамдигарӣ ва созмонҳо барои қабули ухдадориҳои оммавӣ оид ба коҳиш додани сатҳҳои ақибмонии қадкашӣ ва дастгирии модарон дар 1000 рӯзи ав-	Фоизи ҷомеаҳои ҷалбгардида барои таъсиси хазинаи иттилоотӣ ва дизайни муштараки мониторинги миллӣ оид ба ақибмонии қадкашӣ Гурӯҳҳои ҷамъиятӣ ва кормандони сазовори эъти-	Кумитаи роҳбарикунанда дар сатҳи миллӣ ва минтақавӣ, Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи телевизион ва радио, Кумитаи кор бо занон ва оила, Кумитаи кор ба ҷавонон ва варзиш, Кумитаи дин, танзими анъана ва ҷашну маросими назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи	Солҳои 2021-2024	Маблағгузориро талаб намекунад

		вали ҳаёт Ҷалб намудани гурӯҳҳои ҷамъиятӣ ва гурӯҳи занон барои муҳокима ва муайян кардани қарорҳои имконпазир вобаста ба усулҳои анъанавии бефоида Даъват намудани фаъолони динӣ ва дигар фаъолон барои инъикоси синамаконии холис ва нақши падарон дар нигоҳубини кӯдак дар чорабиниҳои динию иҷтимоӣ, инчунин барои муҳокимаи қарорҳои имконпазир вобаста ба усулҳои анъанавии бефоида Таъсиси СМС-феҳристи тамоми оилаҳо ва модарони мавриди ҳадаф барои СМС-паёмакҳо, ки барои шунавандагони муайян дар марҳилаи 3 ба ҳисоб гирифта шудаанд	рофи оммавӣ гардида Ҷудокунии шунавандагон анҷом ёфта, тасдиқ шуда, маълумотҳои иттилоотии далелноку асосёфта мавҷуданд	рушди маҳали назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии маҳаллии шаҳрак ва деҳот, мақомоти худфаъолияти ҷамъиятӣ, ширкатҳои мобилӣ, шарикони рушд		
10	Ҳамоҳангсозӣ	Гузаронидани чорабинӣ барои ба даст овардани мувофиқа, ки нақши шариконро нишон дода, ба муносибати маҷмӯии миллӣ вобаста ба коҳишдиҳии аз ҳад зиёди сатҳи ақибмонии	Ташкил кардани чорабинӣ барои ба даст овардани мувофиқа	Кумитаи роҳбарикунанда, Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, шарико-	Солҳои 2021-2024	Маблағгузориро талаб намекунад

		қадкашӣ равона месозад Инъикоси мушкилоти ақибмонии қадкашӣ дар робитаҳо ва воситаҳои шарикӣ, аз қабили беморхонаҳо, ҷомеа, нуқтаҳои обтаъминкунӣ, мактабҳо ва ҷойҳои дигар, ки шунавандагони ҳадафмандро дар бар мегирад		ни рушд		
11	Таҳкими низомҳо	Намунаҳои афзалиятноки рафтор барои ҳалли масъалаҳои ақибмонии қадкашӣ дар ҳамаи нуқтаҳои тамоси муассисаҳои тиббӣ ва ҷойҳои кор бо аҳолӣ бо кумаки кормандони тиббӣ, маводи таълимӣ, саволҳои зуд-зуд додашаванда, омӯзиш ва қайдҳои назоратӣ, ки истифодаи умумӣ доранд, инъикос меёбанд Ҷадвалҳои аёнии қадкашӣ ва инкишофи ҷисмонӣ дар ҷои намоён овехта шуда, дар ҳамаи муассисаҳои тиббии ҳадафманд барои тамоми кӯдакони то 2-сола истифода мешаванд	Ҷадвалҳои мониторинги инкишофи ҷисмонӣ (нодурустии қаду вазн) ва дигар маводи таълимӣ, ки дар ҷойҳои намоён овехта шудаанд, дар тамоми муассисаҳои тиббӣ истифода мешаванд Шумораи чорабиниҳо/равандҳо оид ба баланд бар-	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, шарикони рушд	Солҳои 2021-2024	Аз ҳисоби маблағгузории шарикони рушд

		Кормандони нави омӯзонидашуда ташрифҳо ба хонаро бо маводи нав оид ба нигоҳубини занон ва оилаҳои беш аз ҳама осебпазир шуруъ менамоянд. Вазифаи асосӣ барқарор кардани муносибатҳо бо тамоми оила ва баланд бардоштани сатҳи умумии огоҳӣ оид ба ақибмонии қадкашӣ ва таҷрибаи синамаконии холис мебошад Муассисаҳои тиббӣ дарсҳои ҳафтаина ё моҳонаро оид ба синамаконӣ роҳандозӣ менамоянд	доштани зарфият Барномаҳо ва ҷадвали гузаронидани дарсҳои ҳафтаина ё моҳона мавҷуданд			
12	Тадқиқот, мониторинг ва арзёбӣ	Тарҳрезии тадқиқоти ташаккулдиҳанда ва механизми мониторинг барои маъракаи иртиботӣ Натиҷагирии иттилооти заминавӣ, таъсиси ҷадвали миллии нишондиҳандаҳои асосии ақибмонии қадкашӣ, ба шумули иттилооти муассисаҳои тиббӣ. Ба таври васеъ паҳн кардани иттилооти	Мавҷудияти далелҳо барои дастгирӣ ва асосноккунии маъракаи иртиботии миллӣ Ҷадвали миллии нишондиҳандаҳои асосии	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, шарикони рушд	Солҳои 2021-2024	Аз ҳисоби маблағгузории шарикони рушд

		заминавии нав ва ҷадвали нишондиҳандаҳои асосии ақибмонии қадкашӣ барои баланд бардоштани огоҳӣ оид ба вазъият ва нисбати он, ки дар сатҳи маҳаллӣ имконпазир аст Амалӣ намудани натиҷаҳои ба даст овардаи тадқиқотҳои аввалия ва кори муштарак, ки дар марҳилаи қаблӣ бо кормандони тиббӣ ҷиҳати дастгирӣ ва беҳтарсозӣ дар хизматрасонии тиббӣ гузаронида шудааст Истифодаи иттилооти заминавии иҷтимоӣ ва рафторӣ барои таҳияи низоми далелноки асоснокгардидаи чорабиниҳои мушаххас ҷиҳати дастгирии хизматрасонӣ дар ҷои истиқомат ва ворид кардани беҳбудиҳои умумӣ ҳангоми таҳияи барномаҳо	ақибмонии қадкашӣ ба таваҷҷӯҳи ҷомеа пешниҳод гардида, мунтазам навсозӣ карда мешавад Фоизи низоми далелноки асоснокгардидаи чорабиниҳои мушаххас мавҷуд буда, барои дастгирии хизматрасонӣ дар ҷои истиқомат ва ворид кардани беҳбудиҳои умумӣ ҳангоми таҳияи барномаҳо зарур аст Фоизи чорабиниҳои мушаххаси гузаронидашуда			

13	Иртибот ва маводи дастгирӣ	Таҳия кардани муҳтаво ва Барнома барои аз ҷониби воситаҳои ахбори оммаи маҳаллӣ ва минтақавӣ инъикос намудани сабабҳои пайдошавии ақибмонии қадкашӣ ва намунаҳои рафтор бо мақсади пешгирӣ. Таблиғоти маҳсулоти озуқавории зиёдсафедадори аз ҷиҳати нарх маъқул ва осондастрас, аз қабили тухми мурғ Дар заминаи муносибати эҷодкоронаи илман асоснокшуда ва инноватсионӣ оғоз кардани маъракаи миллии давравии гуногуншакл, ки даври аввали он огоҳӣ намудан оид ба ақибмонии қадкашӣ шуморида мешавад Таҳия кардани намунаҳо ва мавзӯъҳои ибратомез барои телевизион, филмҳо ё барномаҳои ҷолиби таъомпазӣ, озмунҳои намунаҳои таъом аз минтақаҳои гуногун ва намоиш додани онҳо дар телевизион	Бастани қарордод бо агентии эҷодӣ барои таҳия ва амалисозии маъракаи иртиботии миллӣ Ҷамъбасти мухтасари иттилоот ва саволҳои зудзуд додашаванда мавҷуданд Шумораи роликҳо-тасдиққунандаҳо ба фоидаи уҳдадориҳо ва мисолҳои амалҳои имконпазир дар мусоҳибаҳои рӯ ба рӯ, шабакаҳои иҷтимоӣ, намоишҳои шавқангези телевизионӣ ва радиоӣ	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, шарикони рушд	Солҳои 2021-2024	Дар доираи маблағҳои пешбинишудаи соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ, Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, шарикони рушд

		Баррасӣ намудани роҳҳое, ки тавассути онҳо фарҳанги анъанавӣ ва машҳур ҷиҳати паҳн кардани паёмҳо, масалан бо кумаки сурудҳо истифода мешаванд	(минтақаҳои дурдаст) таблиғ карда мешаванд Оғози маъракаи марҳилаи 1			
14	Зарфият	Дар ҳоле ки кормандони тиббӣ муҳим боқӣ мемонанд, баланд бардоштани зарфияти воситаҳои ахбори омма ва муассисаҳои таълимӣ дар самти таҳия ва расонидани мавод, амалисозии барномаҳо ва маъракаҳо дар маркази таваҷҷуҳ хоҳад буд Паёмҳо ба баланд бардоштани огоҳӣ оид ба ақибмонии қадкашӣ, ғизо, синамаконии холис ва инкишофи кӯдакони синни томактабӣ, инчунин муҳиммияти дастрасии барвақтии хизматрасониҳои тиббӣ равона карда шудаанд Оғози баланд бардоштани қобилияти шабакаҳои ҷалби ҷомеа ва сафарбарсозии иҷтимоӣ, ки нақши онҳо дар ташаккул ёфтани талабот дар	Шумораи ташкилотҳои босалоҳият, ки дорои қобилияти таҳия ва расонидани маводи иттилоотӣ-таълимӣ, амалисозии барномаҳо ва маъракаҳо мебошанд	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, шарикони рушд	Солҳои 2021-2024	Дар доираи маблағҳои пешбинишудаи соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ, Кумитаи телевизион ва радио назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, шарикони рушд

		марҳилаи оянда бағоят муҳим хоҳад буд				
15	Тарғибот	Интиқол додани маъракаҳои тарғиботӣ, ки барои беҳбудии низоми тандурустӣ дар сатҳи ноҳиявӣ ва маҳаллӣ мусоидат мекунанд. Иртибот додани оғози кор бо руйдодҳои шахсӣ ва раванди инкишофи оилаҳо, ки идомадиҳандаи ҷузъи таърихи маърака боқӣ мемонанд Равона кардани таваҷҷуҳ ба эҳтиёҷи зарурии дастгирии сифати (пешниҳоди) хизматрасониҳо бо мақсади қонеъсозии талабот аз ҷониби ҷомеа	Оғози маъракаи миллии иртиботии гуногуншакл барои баланд бардоштани огоҳӣ оид ба ақибмонии қадкашӣ ва пешгирии он	Вазоратҳои тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, шариконни рушд	Солҳои 2022-2024	Дар доираи маблағҳои пешбинишудаи соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ, Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, шарикони рушд
16	Ҷалби ҷомеа ва сафарбарсозии иҷтимоӣ	Мунтазам (ҳар ҳафта ё ҳар моҳ) гузаронидани вохӯриҳо бо гурӯҳҳои дастгирии модарон барои синамаконӣ, ғизои иловагӣ ва машварати мурраббиёна. Таъмин намудани бар-	Шумораи гурӯҳҳои дастгирии маҳаллӣ Шумора ва намуди ташкилотҳои	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи рушди маҳали назди Президенти Ҷумҳурии	Солҳои 2022-2024	Дар доираи маблағҳои пешбинишудаи соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи

		гузории онҳо бо дастурдиҳии панҷ усул. Дар онҳо таъмин намудани иштироки модарашӯён ё дигар аъзо-ёрдамчиёни оила Пешиҳод намудани воситаҳои ҳавасмандгардонии гуногун барои модарон, модаршӯён ва падарон дар лаҳзаҳои ниҳоят муҳими тайи 1000 рӯзи аввал Роҳандозӣ кардани кор оид ба тартиби буҷети оилавӣ, ба шумули хароҷот барои хизматрасониҳои тиббӣ ва нақлиёт ва ҷалб намудани фаъолони ҷамъиятӣ ва дигарон ҷиҳати муайянсозии оилаҳои осебпазир Дар ҷараёни ташрифи аввал дар хона оид ба нигоҳубини пас аз таваллудӣ, расонидани кумак ба модарон дар муайянсозӣ ё ташкил кардани «фазо»-и худ барои синамаконӣ - ҷои ором ва роҳат, ки дар он модар ва навзод тавонанд бо ҳам робита пайдо кунанд ва ғизо хӯранд	ҷамъиятӣ-шарикон Ҷадвали мунтазами моҳонаи дастгирии мураббиёна мавҷуд аст	Тоҷикистон, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии маҳаллии шаҳрак ва деҳот, мақомоти худфаъолияти ҷамъиятӣ		иҷтимоии аҳолӣ, Кумитаи рушди маҳали назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, шарикони рушд

		Ҳавасмандгардонии занон нисбати ташриф ба марказҳои саломатӣ (солимии репродуктивӣ) бо ҳамроҳии шавҳар ё аъзои оила, зеро ин амал одатҳои рафториро дар қисмати риояи дастурҳо ё маслиҳатҳои табиб боз ҳам мустаҳкамтар месозад				
17	Ҳамоҳанг-созӣ	Бо мақсади ба вуҷуд овардани талабот ба тағйироти технологӣ ва рафторӣ барқарор намудани муносибатҳои шарикии расмӣ бо ташкилотҳо ва барномаҳои динӣ, ки ба занон, муҳоҷирон, бахусус гурӯҳҳои осебпазир имконияти дастрасӣ доранд. Кумитаи роҳбарикунанда ҳар сол чорабинӣ оид ба арзёбии марҳила/ухдадориҳои фосилавӣ ташкил ва мегузаро-над Барои бартарафсозии монеаҳои дастрасӣ барқарор намудани муносибатҳои шарикӣ ва хадамоти ҳамоҳангсозӣ бо бахшҳои ди-гар, ба мисли нақлиёт, кумаки	Мувофиқа кар-дани омилҳои пешниҳод ва талабот Фоизи шарикон ва барномаҳои асосӣ, масалан созмонҳои динӣ, ташкилотҳои ғайриҳукуматӣ, барномаҳои кумаки унво-нии иҷтимоӣ амалисозиро дастгирӣ мена-моянд Гузаронидани чорабиниҳо	Кумитаи кор бо занон ва оила, Кумитаи дин, танзими анъана ва ҷашну маросими на-зди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, шарико-ни рушд, ташкилотҳои ҷамъиятӣ ва ғайриҳукуматӣ	Солҳои 2022-2024	Аз ҳисоби маблағ-гузории ша-рикони рушд

		иҷтимоӣ ва ғайраҳо	оид ба арзёбии давраҳои фосилавӣ			
18	Таҳкими низомҳо	Тақвият намудани таваҷҷуҳ ба 10 намунаҳои афзалиятноки рафтор тавассути дастгирӣ дар ҷои кор барои беҳтарсозии кумакрасонӣ Идомаи сармоягузорӣ барои таъсис додани муҳити барои кудак хайрхоҳона, ки аз нуқтаи назари зебопарастӣ дилписанд аст, беҳтаргардонӣ ва мониторинги таҷрибаи умумии модарон Истифодаи мониторинг дар реҷаи вақти воқеӣ аз усули франшизаи иҷтимоӣ/таҷрибаи пешрафта барои дарки он, ки кор мекунад Муайян кардани афзалияти ташрифҳо ба хона барои оилаҳои беш аз ҳама осебпазир бо мақсади дастгирии онҳо дар самти рушди дониш ва малакаҳо	Шумораи чорабиниҳо/ равандҳо оид ба баланд бардоштани зарфият Мусоҳибаҳои хотимавӣ / тадқиқоти истеъмолкунандагон Шумораи ҷойҳо бо муҳити барои кӯдак мусоид	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, шарикони рушд	Солҳои 2022-2024	Аз ҳисоби маблағгузории шарикони рушд

19	Тадқиқотҳо, мониторинг ва арзёбӣ	Муҳайё сохтани дастрасӣ ба иттилоот дар сатҳи муассисаҳои тиббӣ, иттилооти хизматрасонӣ-тахминӣ дар доираи низом барои ҳар як бемор (масалан, изофаҳои микроэлементии тавсияшуда, дарсҳои гузаронидашуда оид ба машваратдиҳӣ, ёдрасҳои бо СМС фиристодашуда ва ғайра) Мусоҳибаҳо оид ба муайян кардани натиҷаҳои ташрифоварии беморхона, аз ҷумла пас аз рухсатӣ аз шуъбаи таваллудӣ. Муайян намудани муассисаҳои тиббии самаранок барои бардоштани сабақҳои пурарзиш (таҷрибаи пешқадам) бо мақсади мубодилаи иттилоот бо марказҳои саломатии камсамар. Таҳия намудани низоми роҳҳои робитаи баръакс ва мушоҳидаи минбаъда Амалӣ кардани низоми мониторинг барои дастури ёридиҳанда ва кафолати сифат	Тайёр кардани ҷадвали маълумоти асосии мониторинг Ошкор кардани муассисаҳои тиббии самаранок ва тавсифномаи онҳо Фоизи муассисаҳои тиббии дорои дастрасӣ ба иттилоот дар сатҳи муассисаҳои тиббӣ Гирифтани тақризи мусбӣ оид ба таҳлили миёнамуҳлати барномаҳо аз ҷониби роҳбарият	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, шарикони рушд	Солҳои 2022-2024	Аз ҳисоби маблағгузории шарикони рушд

		Омодагӣ ба гирифтани даври дуюми иттилооти тадқиқот оид ба нишондиҳандаҳои асосӣ ҷиҳати муқоиса бо тамоюл ва сатҳи заминавӣ пас аз 2 сол. Гузаронидани таҳлили миёнамуҳлати барномаҳо пас аз 24 моҳ				
20	Иртибот ва маводи дастгирӣ	Амалӣ кардани маъракаи бисёрканалаи миллӣ тавассути воситаҳои ахбори омма бо доштани дараҷаи хавфҳо, огоҳӣ ва имконпазирии намунаҳои рафтор, инчунин афзоиши нуфузи кормандони тиббӣ ва муассисаҳои тиббӣ ҳамчун манбаҳои иттилооти эътимодбахш ва машваратдиҳӣ. Мавод бояд барои шунавандагони гуногун ба ҳисоб гирифта шавад, вале бедуни маҳдудияти бахши тандурустӣ Ба модарон ва оилаҳо паёмакҳои СМС фиристода мешаванд, ки онҳоро оид ба таъин кардан (ташрифҳои табиб) ва гурӯҳҳои дастгирӣ, инчунин марҳилаҳои фосилавии	Оғози маъракаи миллӣ тавассути воситаҳои ахбори омма барои марҳилаи 2 Эътирофи расмии гурӯҳҳои ҷамъиятӣ ва кормандон, ҳадди ақал, эътирофи оммавӣ як маротиба дар се моҳ	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, агентиҳои рекламавӣ, шарикони рушд	Солҳои 2022-2024	Аз ҳисоби маблағгузории шарикони рушд ва бахши хусусӣ

		инкишоф ва паёмҳои дигар ёдрас менамояд Таъмин кардани маводи иртиботии дар ҷои намоён ҷойгиршуда дар нуқтаҳои хизматрасонӣ ва берун аз онҳо, ки меъёрҳои иҷтимоии дилхоҳро пеш мебаранд: модарон ва падароне, ки таҷрибаи нигоҳубини «тарзи кенгуру», синамаконӣ, нақши ғамхоронаи модаршӯён ва ғайраро ба кор мебаранд				
21	Зарфият	Амалисозии дастури ёридиҳандаи ҷорӣ барои кормандони тиббӣ дар муассисаҳои тиббӣ, инчунин ҳангоми ташрифҳо дар хона Таъмин намудани он ки тамоми ҷомеаи шаҳрвандӣ ва гурӯҳҳои дигар, ки самтҳои Барномаро амалӣ мекунанд, дар самти панҷ принсипи роҳбарикунанда, инчунин паёмҳои асосӣ барои пешрафти 10 намунаҳои рафтор ва пешбурди кумаки тиббии махсусгардонидашуда омӯзонида	Омӯзонидан ва омода кардани гурӯҳҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, шарикони рушд, ташкилотҳои ҷамъиятӣ ва ғайриҳукуматӣ	Солҳои 2022-2024	Аз ҳисоби маблағгузории шарикони рушд ва бахши хусусӣ

		ва омода карда шаванд				
22	Тарғибот	Барои бартараф сохтани монеаҳое, ки аз сиёсати давлатӣ, инфрасохтор, таъминот ё дастгирии ҷомеа бармеоянд, таъсиррасонӣ ба тағйироти зарурӣ дар иродаи сиёсӣ, ҷудокунии захираҳо, низомҳо, танзими қонунгузорӣ ё аксуламали ҷомеа	Тақсимоти захираҳо дар он соҳаҳое, ки зарурат доранд	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, шарикони рушд	Солҳои 2022-2024	Маблағгузориро талаб намекунад
23	Ҷалби ҷомеа ва сафарбарсозии иҷтимоӣ	Таҳлил ва бартарафсозии монеаҳои боқимондаи дастрасӣ ва азхудкунии хизматрасонӣ. Ин метавонад муайян накардани гурӯҳҳои беш аз ҳама осебпазир, дастгирии ҷамъиятии маҳдуди бо намунаҳои рафтор тавсияшуда, қонеъ нашудани умумӣ ё нобоварӣ ба муносибатро дар бар гирад Тақвияти таваҷҷӯҳ ба кор бо аҳолӣ оид ба нигоҳубини иловагӣ дар хона ҳангоми ҳолатҳои мушкил, аз қабили дарҳол пас аз таваллуди кӯдак, шароитҳои мавсимӣ, обуҳаво ё дигар шароитҳо, ки дастрасӣ	Ошкор кардани шахсоне, ки гирандагони кумак/хизматрасониҳо намебошанд Фоизи бартарафсозии монеаҳои муайяншуда	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, шарикони рушд	Солҳои 2022-2024	Маблағгузориро талаб намекунад

		ба муассисаҳои тиббиро маҳдуд месозанд				
24	Ҳамоҳангсозӣ	Ҳамоҳангсозӣ бо шахсони амалкунанда берун аз низоми тандурустӣ барои таъмин намудани бартарафсозӣ, аз ҷумла монеаҳои дастрасӣ моҳияти муҳимро дар бар мегирад Таваҷҷӯҳ ба чунин монеаҳо, ба мисли боркашонӣ, молиявӣ, механизмҳои дастгирии иҷтимоӣ ва дигар чорабиниҳои ҷубронкунанда, бахусус нисбат ба оилаҳое, ки норасоии доимии озуқавориро дарк мекунанд, масалан вақте ки ба беҳтаркунии дастрасӣ барои гурӯҳҳои беш аз ҳама осебпазир тааллуқ доранд	Фоизи шарикони алоқаманд, ки дар бартарафсозии монеаҳои дастрасӣ фаъоланд Як қатор шариконе, ки дар гирифтани дастрасӣ барои гурӯҳҳои осебпазир алоқаманданд, дар бартарафсозии монеаҳои асосӣ фаъоланд	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, шарикони рушд	Солҳои 2022-2024	Аз ҳисоби маблағгузории шарикони рушд
25	Таҳкими низом	Идома додани беҳтарсозии инфрасохторӣ барои таъмин намудани мавҷудияти таҷҳизоти санитарӣ-техникӣ дар тамоми муассисаҳои тиббии мавриди ҳадаф, таҳия ва кормандони омодагардида	Фоизи кормандоне, ки ба ҷадвалҳои нишондиҳандаҳои асосӣ ва иттилооти низомҳо дастрасӣ до-	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, шарикони рушд	Солҳои 2022-2024	Аз ҳисоби маблағгузории шарикони рушд

		Такмил додани муносибат ба нигоҳубини ғамхорона нисбат ба шахси дигар Муайян намудани муассисаҳои тиббии дорои натиҷаҳои аз ҳама пасти фаъолият ва таваҷҷуҳ додан ба тақвиятдиҳии онҳо. Муайян кардани муасисаҳои тиббии дорои натиҷаҳои баландтарини фаъолият, қадрдонии онҳо ва сабақгирӣ аз ин амал	ранд			
26	Тадқиқот, мониторинг ва арзёбӣ	Таҳлил кардани рӯзномаи тадқиқот бо истифодаи усулҳои сифатӣ ва миқдорӣ бо мақсади возеҳ дарк кардани он, ки барои чӣ таҷрибаи хизматрасонӣ, огоҳӣ ва идроки хавф, дастгирии ҷамъиятӣ ё масъалаҳои дигар ба азхудкунии намунаҳои тавсияшудаи рафтор таъсири мусбӣ ё манфӣ мерасонанд. Дар ин маврид инчунин омилҳои мусбӣ ва далелнокро низ бояд ба фоидаи боз ҳам истифодаи васеъ ё таҷдид муайян намуд. Пешбинӣ кардани ҷамъоварии нишондиҳандаҳои асосӣ ва	Ҷамъоварии иттилоот оид ба вазифаи техникӣ Бозбинӣ ва мавҷудияти рӯзномаи тадқиқот	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ташкилотҳои ҷамъиятӣ ва ғайриҳукуматӣ, шарикони рушд	Солҳои 2022-2024	Аз ҳисоби маблағгузории шарикони рушд

		муқоиса бо тамоюл ва сатҳи заминавӣ				
27	Иртибот ва маводи дастгирӣ	Таҷдиди маводи иртиботӣ барои дониш, огоҳӣ ва монеаҳои хавф дар асоси иттилооти мавҷуда. Дида баромадани муносибат бо воситаҳои ахбори омма барои баррасии имконоти мушаххас ва монеаҳое, ки ҳангоми ҷамъоварии иттилоот ошкор мегарданд, хусусан норасоиҳои боқимонда дар дониш, идрок ё қабули таҷрибаи рӯзмараи рафторӣ. Инчунин инро бояд бо тасҳеҳи воситаҳои мавҷуда ва кумак дар кор ва таҳлили паёмҳои асосӣ мувофиқа намуд	Маводи иртиботии таҷдидшуда мавҷуд аст Нақшаи бозбинишудаи кор бо воситаҳои ахбори омма мавҷуд аст Эътирофи оммавии гурӯҳҳои ҷамъиятӣ ва кормандон	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ташкилотҳои ҷамъиятӣ ва ғайриҳукуматӣ, шарикони рушд	Солҳои 2022-2024	Дар доираи маблағҳои пешбинишудаи соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ, Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, шарикони рушд
28	Зарфият	Баланд бардоштани зарфият бояд ҳадафманд бошад ва ба масъалаҳое, ки аз тадқиқоти ниҳоии хизматрасонӣ дар ҷои истиқомат пайдо мешаванд, равона карда шавад Дубора гузаронидани омӯзиш ва омодасозӣ дар гурӯҳи норасоии кормадон барои ҳалли масъалаҳо, сабақгирӣ ва	Фоизи омӯзишҳои гурӯҳии ҳадафманд пас аз натиҷаҳои пасти тадқиқотҳои хизматрасонӣ дар ҷои истиқомат	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, шарикони рушд	Солҳои 2022-2024	Аз ҳисоби маблағгузории шарикони рушд

		вазифаҳое, ки дар давраи марҳилаи якум пайдо шудаанд	Фоизи омӯзишҳои гурӯҳӣ, ки бо дастаҳои такрорӣ гузаронида шудаанд			
29	Тарғибот	Тавсеа додани муҳокимаи миллӣ ва дастгирӣ барои рушди кӯдакони синну соли томактабӣ. Қадрдонӣ намудани муваффақиятҳо дар коҳишдиҳии ақибмонии қадкашӣ ва нақши афзоишёбандаи муассисаҳои тиббӣ	Ворид кардани рушду инкишофи кӯдакони синни томактабӣ ба рӯзномаи миллӣ	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон	Соли 2024	Маблағгузориро талаб намекунад
	Ҷалби ҷомеа ва сафарбаркунии иҷтимоӣ	Машварат бо гурӯҳҳои ҷамъиятии мавҷуда ва кормандони тиббӣ барои ҳосил намудани тасаввурот оид ба чи тавр таъмин ва дастгирӣ намудани коҳишёбии минбаъдаи миқёси ақибмонии қадкашӣ дар шароити сохтори нигоҳубини ғамхорона	Машваратдиҳи и фоизи гурӯҳҳои ҷамъиятӣ оид ба масъалаҳои рушду инкишофи кӯдакони синну соли томактабӣ/нигоҳубин	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон	Соли 2024	Аз ҳисоби маблағгузории шарикони рушд

30	Ҳамоҳанг-созӣ	Бозбинии механизмҳои ҳамоҳангсозӣ аз сатҳи миллӣ то сатҳи маҳаллӣ барои пурра инъикос намудани тамоми сохтори нигоҳубини ғамхорона Ҷалб намудани дигар платформаҳо ва бахшҳои алоқаманди дигар тавассути гурӯҳи роҳбарикунанда, аз ҷумла об, санитария ва беҳдоштӣ, маориф, ҳифзи кӯдак ва тандурустӣ. Муайян намудани афзалиятнокии фазоҳои ҳадафманд ва тарзҳои самараноки якҷояшавӣ ва ченкунии ақибмонии қадкашӣ дар тамоми сохтори нигоҳубини ғамхорона	Тартиби бозбинишудаи иштирок дар кумитаи роҳбарикунанда	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, шарикони рушд	Соли 2024	Маблағгузориро талаб намекунад
31	Таҳкими низом	Таъсис додани модели такмилёфтаи франшизаи иҷтимоӣ/таҷрибаи пешқадам, ки дар доираи он метавон таҷрибаи пешқадам ва кори марказҳои саломатиро таблиғ намуд ва мубодилаи таҷрибаи пешқадам сурат мегирад. Сармоягузорӣ ба нигоҳдории ҷории намунаҳои рафтор та-	Фоизи кормандони тиббии омӯзонидашуда оид ба масъалаҳои рушду инкишофи кӯдакони синни томактабӣ ва нигоҳубини	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, шарикони рушд	Соли 2024	Аз ҳисоби маблағгузории шарикони рушд

		вассути амалисозии васеи таҷрибаи пешқадам	ғамхорона Маводи таълимӣ мавҷуд аст			
32	Тадқиқот, мониторинг ва арзёбӣ	Арзёбии 5-сола бояд нишон диҳад, ки Барнома ба рафтор оид ба коҳиш додани нишондиҳандаҳои ақибмонии қадкашӣ дар кучо таъсир расонидааст Таҷрибаҳои бадастомада нашр гардида, ба омӯзиш дар бахшҳои гуногун ва миқёси минтақавӣ мусоидат карда мешавад	Омӯзиши оқибатҳои барномасозии иттилоот оид ба масъалаҳои техникӣ Низоми такмилёфтаи мониторинги шароити рушди инкишофи кӯдакони синни томактабӣ ва нигоҳубини ғамхорона Нашри ҳисоботи 5-сола ва таҷрибаҳои бадастомада	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, шарикони рушд	Соли 2024	Аз ҳисоби маблағгузории шарикони рушд
33	Иртибот ва маводи	Гузаронидани таҳлил оид ба фарогирии воситаҳои паҳн кардани иттилоот барои	Нашри ҳисобот оид ба таҳлили воситаҳои паҳн	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии	Соли 2024	Аз ҳисоби маблағгузории ша-

	дастгирӣ	тасдиқи муносибатҳои самара-ноктар. Таҷдид кардани мавод дар асоси маълумот аз ҷомеа ва марказҳои саломатӣ	кардани итти-лоот Маводи таҷдидгардида мавҷуд аст	Тоҷикистон, шарико-ни рушд		рикони рушд